

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

Direkte eller indirekte?

Valg av metode for kontantstrømoppstilling

Bacheloroppgave utført ved
Høgskolen Stord/Haugesund, utdanning økonomi og administrasjon

Av: Maren Kristine Kolbeinsen, Odd Kjetil Helgesen og Tone Holmefjord Ådland

Dette arbeidet er gjennomført som ledd i bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon ved Høgskolen Stord/Haugesund og er godkjent som sådan. Godkjennelsen innebærer ikke at HSH inntår for metodene som er anvendt, resultatene som er fremkommet og konklusjoner og vurderinger i arbeidet.

Bacheloroppgavens tittel: Direkte eller indirekte? Valg av metode for kontantstrømoppstilling

Maren Kristine Kolbeinsen, kandidatnummer: 17

Odd Kjetil Helgesen, kandidatnummer 20

Tone Holmefjord Ådland, kandidatnummer: 7

Navn på veileder: Svein Abrahamsen

Gradering: *Offentlig*

Forord

Denne bacheloroppgaven ble utført ved Høgskolen Stord/Haugesund. Temaet for oppgaven var valg av metode for kontantstrømoppstilling blant børsnoterte selskaper. Vi studerer alle tre økonomi og administrasjon med spesialisering innen regnskapsføring. Oppgaven er tverrfaglig, og går over emnene regnskap og finans. Vi vil benytte anledningen til å takke de som har hjulpet oss på veien. Vi vil takke vår veileder Svein Abrahamsen for et godt samarbeid, samt faglærere og biblioteket ved Høgskolen Stord/Haugesund. Vi vil også takke de børsnoterte selskapene som har kommet med nyttige innspill i løsningen av vår problemstilling.

Innhold

Forord	i
Innhold	ii
Sammendrag	iv
1. Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling	1
1.2 Problemstilling	2
1.3 Oppgavestruktur	2
2. Teori	4
2.1 Årsregnskapet	4
2.1.1 Brukerne av årsregnskapet.....	4
2.1.2 Regnskapskvalitet.....	6
2.1.3 Regnskapsplikt.....	7
2.1.4 Kost-nyttevurdering	8
2.2 Kontantstrømoppstilling	8
2.2.1 Kontantstrømoppstillingens tre aktiviteter	8
2.2.2 Direkte metode	9
2.2.3 Indirekte metode	10
2.2.4 Direkte metode vs. indirekte metode.....	10
2.2.5 Hensikten med kontantstrømoppstilling.....	11
2.3 Tidligere studier	11
2.3.1 Nasjonale studier	12
2.3.2 Internasjonale studier	13
2.4 Begrunnelse av nøkkelfaktorer	14
2.4.1 Lønnsomhet.....	14
2.4.2 Soliditet/finansiering	15
2.4.3 Likviditet.....	15
2.4.4 Sektor	16
2.4.5 Omsetning	16
3. Metodepresentasjon	17
3.1 Hva er metode?	17
3.2 Metodiske valgmuligheter	17
3.2.1 Kvantitativ metode	17
3.2.2 Kvalitativ metode	18
3.2.3 Metodetriangulering.....	18
3.3 Vårt valg av metode	18
3.3.1 Valg av metode.....	18
3.3.2 Utvalg	20
3.4 Reliabilitet og validitet	23
3.4.1 Reliabilitet.....	23
3.4.2 Validitet	25

4. Resultater	26
4.1 Kvantitative resultater	26
4.1.1 Gjennomsnittet av de ulike nøkkeltallene	27
4.1.2 T-test	44
4.1.3 Kjikvadrattest.....	47
4.2 Kvalitative resultater	48
4.2.1 Brukerne av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling.....	48
4.2.2 Brukerne av den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling.....	50
5. Drøfting	54
5.1 Tidsbruk på rapportering	54
5.1.1 Rapportering fra datterselskaper	54
5.1.2 Oppkjøp av nye selskaper	55
5.2 Sammenlignbarhet mellom selskaper	56
5.3 Ubevisst valg av metode for kontantstrømoppstilling	57
5.4 Sektor	57
5.5 Egenkapitalandel, likviditetsgrad 1 og driftsmargin	58
5.6 Omsetning	59
5.7 Estimering av fremtidige kontantstrømmer	59
6. Konklusjon	61
7. Litteraturliste	64
8. Vedlegg	66
Vedlegg 1. Kontantstrømoppstilling direkte metode	67
Vedlegg 2. Kontantstrømoppstilling indirekte metode	68
Vedlegg 3. Mail til selskapene	69
Vedlegg 4. Definisjoner av de ti ulike sektorene etter inndelingen til GICS	70
Vedlegg 5. Kontantstrømoppstillingene etter den direkte metoden	72
.....	83
Vedlegg 6. Kjikvadrattest med sektoren finans	84
Vedlegg 7. Kjikvadrattest uten sektoren finans	85
Vedlegg 8. Mail fra selskaper som bruker den direkte metoden for kontantstrømoppstilling	86
Vedlegg 9. Mail fra selskaper som bruker den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling	89

Sammendrag

I denne oppgaven ønsket vi å finne årsaken til hvorfor selskapene velger den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling, fremfor den anbefalte direkte metoden. Vi har gjennomført en rekke undersøkelser for å kunne besvare denne problemstillingen. Vi har blant annet undersøkt hvor mange av selskapene på Oslo Børs som bruker den direkte og den indirekte metoden, og har foretatt kvalitative intervjuer med et utvalg av disse selskapene. Vi har også sett på om noen sentrale nøkkelfaktorer kunne ha betydning for valg av metode, og har kontrollert funnene av disse ved hjelp av t-tester og kjiqvadrattester. Vi kom frem til to hovedårsaker som begrunner hvorfor selskapene bruker den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling, fremfor den anbefalte direkte metoden. Disse årsakene var tidsbruk på rapportering og sammenlignbarhet mellom selskaper. Andre ting som spilte en avgjørende rolle i valg av metode, var sektor og muligheten til å kunne estimere fremtidige kontantstrømmer. Den økonomiske situasjonen til et selskap viste seg imidlertid å ikke ha en avgjørende betydning for valg av metode.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

De fleste selskaper er pliktig til å utarbeide et årsregnskap. I regnskapsloven (rskl.) § 1-2 fremgår det hvilke selskaper som er regnskapspliktige. Selskaper som har plikt til å utarbeide regnskap er blant annet aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Hva som skal inngå i årsregnskapet og årsberetningen følger av rskl. §§ 3-1 til 3-3a. «Årsregnskapet skal inneholde resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger», jf. rskl. § 3-2, første ledd første punktum.

Hva en kontantstrømoppstilling er og hva den inneholder følger av rskl. § 6-4:

«Kontantstrømoppstilling skal gi en oversikt over innbetalinger og utbetalinger og forklare likviditetsendringer.» Oppstillingen viser med andre ord hvordan likviditeten til et selskap har utviklet seg over en periode. En kontantstrømoppstilling rapporterer kontantstrømmer fra finansierings-, investerings- og operasjonelle aktiviteter. Det finnes to ulike metoder for kontantstrømoppstilling, direkte og indirekte metode. Metodene har flere likhetstrekk, men forskjellen ligger i rapporteringen av de operasjonelle aktivitetene. «I den direkte metoden rapporterer selskaper kontantstrømmene brutto både fra finansierings-, investerings- og operasjonelle aktiviteter.» (Norsk Regnskapsstandard (NRS) (F) Kontantstrømoppstilling punkt 2.5, 2011). Videre sier standarden at «ved bruk av den indirekte modellen rapporteres kontantstrømmene brutto fra investerings- og finansieringsaktiviteter, mens det regnskapsmessige resultat avstemmes mot netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter». Forskjellen på metodene er altså at kontantstrømmene fra de operasjonelle aktivitetene rapporteres brutto ved den direkte metoden, mens de rapporteres netto ved bruk av den indirekte metoden.

Det finnes ulike standarder for kontantstrømoppstilling. De to viktigste er International Accounting Standards (IAS) 7 Statement of Cash Flow fra 1992 og Norsk Regnskapsstandard (NRS) (F) Kontantstrømoppstilling fra 1995. NRS (F) Kontantstrømoppstilling punkt 2.5 sier at «denne standard likestiller anvendelse av den direkte og den indirekte modellen, men anbefaler den direkte modellen». Videre sier standarden at det er den indirekte metoden som blir mest benyttet i praksis. IAS 7 punkt 19 sier at «foretakene oppfordres til å presentere

kontantstrømmer fra driftsaktiviteter ved bruk av den direkte metode». Tidligere studier, gjort av blant andre Dyrnes (2008) og Vinje, Frostrud, Hoslemo og Strandberg for PricewaterhouseCoopers¹ (Pwc) (2013), viser også at den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling blir mer brukt enn den anbefalte direkte metoden.

At selskaper velger å gå imot anbefalingen er et tema vi finner interessant, og hva som er årsaken til selskapenes valg er for oss ukjent. Vi ønsker å undersøke dette nærmere, og disse studiene blir dermed bakgrunnen for vår problemstilling og studie.

1.2 Problemstilling

Ut i fra vår begrunnelse av bakgrunn for valg av problemstilling, velger vi å formulere vår problemstilling som følger:

Hvorfor bruker selskapene den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling, fremfor den anbefalte direkte metoden?

1.3 Oppgavestruktur

Kapittel 2 inneholder teori. I kapittel 2.1 forklarer vi hva et årsregnskap er, hvem brukerne av årsregnskapet er, og hvem som har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Videre tar vi for oss temaer som regnskapskvalitet og kost-nyttevurdering. I kapittel 2.2 skriver vi om de to metodene for kontantstrømoppstilling, og kontantstrømoppstillingens tre aktiviteter. Videre står det om hensikten med en kontantstrømoppstilling. I kapittel 2.3 presenterer vi tidligere studier som har omhandlet kontantstrømmer, både nasjonale og internasjonale. I kapittel 2.4 skriver vi litt om våre valg av nøkkelfaktorer. Kapittel 3 handler om metode. I kapittel 3.1 skriver vi om hva metode er, og i kapittel 3.2 presenterer vi vårt valg av metode. Videre skriver vi om utvalgene vi har brukt som grunnlag for den videre studien. Kapittel 4 handler om de resultatene vi har fått gjennom våre undersøkelser. I kapittel 4.1 ser vi på de kvantitative resultatene, ved å se på om noen sentrale nøkkelfaktorer kan ha betydning for valg av metode, og har videre kontrollert disse funnene ved hjelp av t-tester og

¹ PricewaterhouseCoopers (PwC) ble etablert i 1998, og tilbyr bransjerettede tjenester blant annet innen revisjon, rådgivning og regnskap til offentlige og privateide virksomheter.

kjikkvadrattester. I kapittel 4.2 tar vi for oss de kvalitative resultatene, som selskapene selv har gitt gjennom mailkorrespondanse. I kapittel 5 drøfter vi de viktigste funnene i studien, opp imot teori og tidligere studier. I kapittel 6 kommer konklusjonen av studien og eventuelle forslag til videre forskning.

2. Teori

I dette kapitlet tar vi for oss årsregnskapet i kapittel 2.1. Her ser vi på brukerne av årsregnskapet, regnskapskvalitet, regnskapsplikt og kost-nyttevurdering. I kapittel 2.2 tar vi for oss kontantstrømoppstillingens tre aktiviteter, de to metodene som kan benyttes, forskjellen på de to metodene og hensikten med kontantstrømoppstillingen. I kapittel 2.3 skriver vi om tidligere studier, og i kapittel 2.4 begrunner vi våre valg av nøkkelfaktorer.

2.1 Årsregnskapet

Kristoffersen (2012, s. 21) skriver at et regnskap «er et system for innsamling, måling og rapportering av økonomisk informasjon fra en økonomisk enhet til brukerne». Ved hjelp av et slikt system skal brukerne få all nødvendig informasjon for å kunne ta gode og riktige beslutninger. Dette regnskapet, som de fleste selskaper er pliktig til å utarbeide, blir gjerne omtalt som årsregnskapet. Hvem brukerne av årsregnskapet er, presenteres i kapittel 2.1.1. I kapittel 2.1.2 presenteres flere nyttige egenskaper ved årsregnskapet og den finansielle informasjonen som sikrer høy regnskapskvalitet. I regnskapsloven finner vi bestemmelser for hvem som er regnskapspliktige, som vi går nærmere inn på i kapittel 2.1.3. I kapittel 2.1.4 skriver vi litt om kost-nyttevurdering.

2.1.1 Brukerne av årsregnskapet

Kristoffersen (2012, s. 22) foreslår at det på grunn av brukernes ulike informasjonsbehov kan være nyttig å dele de inn i ulike kategorier. Han har foreslått tre hovedkategorier av brukere:

- Ledelsen
- Brukere med direkte finansielle interesser i selskapet
- Andre brukere

Ledelsen

I følge Kristoffersen (2012) ble årsregnskapet tidligere utarbeidet hovedsakelig med tanke på å dekke ledelsens, eiernes og kreditorenes behov for informasjon. Ansvarsområdet til ledelsen er først og fremst den daglige driften. Det er ledelsen i et selskap som har hovedansvaret for å

utarbeide årsregnskapet. Av dette følger det at ledelsen er ansvarlig for å tilby den informasjonen som både eksterne og interne brukere har behov for.

Brukere med direkte finansielle interesser i selskapet

Investorer, eiere, kreditorer og leverandører er brukere som Kristoffersen (2012) kategoriserer som brukere med direkte finansielle interesser i selskapet. En investor er en som har investert penger i et selskap som i dag er, eller i fremtiden blir, en eier av selskapet. Eierne er interessert i finansiell informasjon i sitt beslutningsgrunnlag for å vite om det lønner seg med fortsatt drift, eller om de må vurdere å selge eller legge ned selskapet. De må også ta en avgjørelse på om de skal beholde sin investering som den er, eventuelt øke eller redusere den. Ellers er spørsmål om størrelsen på et eventuelt aksjeutbytte aktuelt for eierne. I følge Gjesdal, Kvaal og Kvifte (2006) identifiserer blant annet IASB sitt konseptuelle rammeverk eiere og investorer som de primære brukerne av årsregnskapet. Dette begrunnes av standardsetterne med at «investorenes informasjonsbehov er betydelig mer omfattende enn behovet til de andre potensielle brukergruppene», og «denne gruppens begrensede tilgang til annen finansiell informasjon» (Gjesdal et al., 2006, s. 41).

Kreditorer og leverandører er avhengig av finansiell informasjon for å kunne beregne et selskaps evne til å betale for seg. Kreditorer må vite at selskapet er i stand til å betale renter og avdrag på lån. I tillegg er gjerne kreditorene i følge Kristoffersen (2012) interessert i selskapets evne til å stille sikkerhet, med tanke på eventuelle betalingsproblemer.

Leverandører må foreta en analyse av selskapet for å se om det er i stand til å innfri en kreditt, og eventuelt bestemme størrelsen på den.

Andre brukere

Kristoffersen (2012) skriver at de som kategoriseres som andre brukere blant annet er kunder som ønsker informasjon om sine leverandører av varer og tjenester. De ansatte tilhører også denne gruppen av brukere. De ønsker informasjon om hvordan selskapets finansielle situasjon ser ut på kort og lang sikt, med tanke på en sikker jobb i fremtiden. Konkurrenter er interessert i informasjon for å kunne sammenligne sitt selskap med andre selskaper. Ved hjelp av en slik sammenligning kan konkurrenter arbeide mot en bedre posisjon i markedet.

Offentlige myndigheter bruker regnskapene som grunnlag for beregninger av avgifter, og i tillegg bruker de ofte regnskapene i statistiske sammenhenger. Kristoffersen nevner til slutt

øvrige brukere som kan være interessert i regnskapsinformasjon. Dette gjelder spesielt informasjon om virksomheten til børsnoterte selskaper. Disse brukerne kan være media, økonomiske rådgivere, finansanalytikere, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og storsamfunnet.

2.1.2 Regnskapskvalitet

I følge Maynard (2013) må den finansielle informasjonen, altså årsregnskapet, være relevant og troverdig for at den skal være nyttig. Relevant informasjon vil si at den har en bekræftende eller predikerende verdi, eller best av alt begge deler. For at informasjonen skal kunne kalles troverdig må den være så komplett som mulig, den må være nøytral og til slutt må den selvsagt være feilfri. Videre nevner Maynard fire egenskaper som vil forbedre nytten av relevant og troverdig informasjon. Disse egenskapene er at informasjonen bør være sammenlignbar, pålitelig, aktuell og forståelig. De ulike egenskapene forklares i de kommende avsnitt.

Sammenlignbarhet

Brukerne av den finansielle informasjonen tar hele tiden avgjørelser ved å velge mellom ulike alternativer. For å kunne gjøre de riktige valgene er det en stor fordel å kunne sammenligne informasjonen fra de ulike alternativene. Det er i denne sammenheng gjerne snakk om sammenligning mellom selskaper og deres årsregnskap. Informasjonen blir på dette grunnlag mer nyttig dersom den kan sammenlignes med samme type informasjon fra et annet selskap.

Pålitelighet

Finansiell informasjon bør være verifiserbar for å være pålitelig. At informasjon er verifiserbar vil si at den kan kontrolleres, og at det kan bevises at den er sann. Verifiserbar informasjon forsikrer brukerne om at informasjonen er troverdig og til å stole på. Dersom det blir benyttet estimerte verdier er det nødvendig for brukerne å vite hvilke forutsetninger og prinsipper som er lagt til grunn.

Aktualitet

For at brukerne skal kunne ta de riktige avgjørelsene, er det en stor fordel dersom den finansielle informasjonen er aktuell og oppdatert. Maynard (2013) påpeker at dess eldre informasjonen er, dess mindre nyttig er den.

Forståelighet

Den finansielle informasjonen må i følge Maynard (2013) kunne klassifiseres, karakteriseres og presenteres klart og presist for å være forståelig. Videre påpeker Maynard at man ikke må utelukke informasjon som er kompleks og vanskelig, bare for å gjøre regnskapet lettere å forstå. Ved å utelukke uforstående og vanskelig informasjon, kan regnskapet gjerne oppfattes som ufullstendig og misvisende.

2.1.3 Regnskapsplikt

I rskl. § 1-2 finner vi bestemmelsene om hvilke selskaper som er regnskapspliktige.

Årsregnskapet skal bestå av et resultatregnskap, en balanse, en kontantstrømoppstilling og nødvendige noteopplysninger, jf. rskl. § 3-2, første ledd første punktum. Selskaper kan i tillegg velge å ta med en oppstilling av endringer i egenkapitalen.

Det følger videre av loven at «små foretak kan unnlate å utarbeide kontantstrømoppstilling», jf. rskl. § 3-2, første ledd andre punktum. For at selskaper skal kunne regnes som små foretak må de oppfylle to av følgende tre vilkår i rskl. § 1-6. Et selskap må på balansedagen ha mindre enn 70 millioner kroner i salgsinntekt, mindre enn 35 millioner kroner i balansesum og færre enn 50 årsverk. Oppfyller et selskap disse vilkårene kan det selv velge om det vil utarbeide en kontantstrømoppstilling eller ikke. Dette er gjort for å gjøre rapporteringen lettere gjennomførbar for små selskap. Selskaper av denne størrelsen har sjeldent store ressurser å bruke på utarbeidelse av årsregnskap. Små selskap kan likevel ha god nytte av en kontantstrøm.

Selskapene som noteres på Oslo Børs er selskaper som oppfyller kriteriene for å kunne regnes som store foretak etter rskl. § 1-5, og som derfor er pålagt å utarbeide en kontantstrømoppstilling. Alle selskapene på Oslo Børs er pålagt å føre regnskapet sitt etter IFRS. Noteringskravene for Oslo Børs presenteres i kapittel 3.3.2.

2.1.4 Kost-nyttevurdering

Det kan være kostnadsfullt for bedriften å utarbeide et regnskap, men det er lovpålagt og helt nødvendig. Kostnaden faller til slutt tilbake på investorene i form av lavere avkastning. Investorer vil samtidig alltid ønske best mulig informasjon, som både er relevant og troverdig, for å kunne ta en best mulig avgjørelse. Det må derfor alltid være en avveining mellom fordelene rapporteringen gir, og kostnadene som brukes for å gi denne informasjonen. Maynard (2013) påpeker at en slik avveining i forbindelse med investering i børsnoterte selskaper på kapitalmarkedene, vil kunne føre til et mer effektivt marked og en lavere kapitalkostnad, dersom man ser på økonomien som en helhet.

2.2 Kontantstrømoppstilling

En kontantstrømoppstilling er i følge Kristoffersen (2012, s. 558) en: «Oversikt som viser innbetalinger og utbetalinger og forklarer likviditetsendringer i perioden.»

I dette kapitlet vil vi presentere kontantstrømoppstillingens tre aktiviteter, hvilke metoder som kan benyttes og hva forskjellen på disse er, samt hensikten med en kontantstrømoppstilling.

2.2.1 Kontantstrømoppstillingens tre aktiviteter

Kontantstrømoppstillingen rapporterer kontantstrømmer fra finansierings-, investerings- og operasjonelle aktiviteter.

«Finansieringsaktiviteter er aktiviteter som medfører endringer i størrelsen på og sammensetningen av foretakets innskutte egenkapital og lån.» (Den norske Revisorforening, 2011, s.177). I følge Kristoffersen (2012) er finansieringsaktiviteter opptak og nedbetaling av lån, samt innhenting og betjening av egenkapital. Finansieringsaktivitetene er altså med på å styrke egenkapitalen til selskapet.

Den norske Revisorforening skriver at «investeringsaktiviteter er anskaffelse og avhending av anleggsmidler og andre investeringer som ikke inngår i kontantekvivalenter».

Investeringsaktiviteter er i følge Kristoffersen (2012, s. 445) «kjøp og salg av driftsmidler og

andre eiendeler som ikke inngår i varekretsløpet.» Andre eiendeler kan for eksempel omfatte langsiktige investeringer i aksjer og andre verdipapirer.

Den norske Revisorforening gir følgende definisjon av driftsaktiviteter: «Driftsaktiviteter er et foretaks viktigste inntektsskapende aktiviteter samt andre aktiviteter som ikke er knyttet til investerings- eller finansieringsaktiviteter.» Driftsaktiviteter blir ofte omtalt som operasjonelle aktiviteter. Slike aktiviteter er i følge Kristoffersen (2010, s.445) knyttet til «driften av foretaket», og «vil blant annet omfatte aktiviteter som inngår i selskapets varekretsløp». Inngående pengestrømmer fra operasjonelle aktiviteter kan være innbetalinger ved salg av varer og tjenester, innbetalinger av renter og utbytte, samt innbetalinger ved salg av verdipapirer. Utgående pengestrømmer er i følge Kristoffersen «utbetalinger for varer og tjenester for videresalg og eget forbruk». Videre er utgående pengestrømmer også utbetalinger til ansatte i forhold til lønn, forskuddstrekk og andre sosiale utgifter. Utgifter i forbindelse med renter, skatt og merverdiavgift regnes også i følge Kristoffersen som en del av de operasjonelle aktivitetene i et selskap.

Det finnes to metoder for presentasjon av operasjonelle aktiviteter som vi skal presentere i kapittel 2.2.1 og 2.2.2. Begge metodene brukes i praksis. Det må imidlertid vurderes for hvert enkelt selskap hvilken metode som skal benyttes med utgangspunkt i hvilke behov brukerne har (Kristoffersen, 2012).

2.2.2 Direkte metode

I NRS (F) Kontantstrømoppstilling punkt 2.5 fremkommer det at «Ved bruk av den direkte metoden rapporteres kontantstrømmer for operasjonelle- investerings- og finansieringsaktiviteter brutto». Med andre ord handler den direkte metoden om å presentere de faktiske innbetalingene og utbetalingene i perioden. Videre fremkommer det av standarden at:

Den direkte modellen gir blant annet informasjon om hvor stor del av de regnskapsførte driftsinntektene som representerer kontante innbetalinger. Dette er viktig informasjon ved vurdering av kvaliteten på det viste resultat.

I følge Tofteland (2011) starter den direkte metoden som regel med innbetaling fra salg av varer og tjenester. Videre følger utbetalinger for varer og tjenester for videresalg og til eget bruk. Deretter rapporteres alle andre inn- og utbetalinger knyttet til operasjonelle aktiviteter. Til slutt følger inn- og utbetalinger i finansierings- og investeringsaktiviteter. Se oppstillingsplan for denne metoden i vedlegg 1, side 67.

2.2.3 Indirekte metode

I NRS (F) Kontantstrømoppstilling punkt 2.5 fremkommer det at «Ved bruk av den indirekte modellen rapporteres kontantstrømmene brutto fra investerings- og finansieringsaktiviteter, mens det regnskapsmessige resultat avstemmes mot netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter».

I følge Kristoffersen (2012) er det vanlig å starte analysen med resultat før skattekostnad. Deretter korrigeres det for skattekostnaden, og poster som ikke er kontanttransaksjoner. I følge NRS (F) Kontantstrømoppstilling viser ikke den direkte metoden de enkelte kontantstrømmene fra de operasjonelle aktivitetene, men kun den samlede netto kontantstrøm. Videre forekommer det av NRS (F) Kontantstrømoppstilling at den indirekte metoden ikke representerer en fullstendig kontantstrøm. Dermed oppfyller ikke den indirekte metoden hovedformålet med kontantstrømoppstillingen, som er å vise kontantstrømmene i perioden. Se oppstillingsplan for denne metoden i vedlegg 2, side 68.

2.2.4 Direkte metode vs. indirekte metode

Det som er forskjellen på de to metodene er rapporteringen av de operasjonelle aktivitetene. Ved bruk av den direkte metoden rapporteres kontantstrømmen brutto ved hjelp av beregning av beholdningsendringer. Ved bruk av den indirekte metoden rapporteres kun beholdningsendringene, i stedet for de faktiske kontantstrømmene. I NRS (F) Kontantstrømoppstilling punkt 3.2 fremkommer det at «Ved bruk av den direkte metoden må det gis en tilleggsoppstilling som avstemmer periodens resultat mot periodens netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter.» Metodene er like med tanke på finansieringsaktivitetene og investeringsaktivitetene. Dessuten er tilleggsoppstillingen som kreves etter den direkte metoden, lik føringen av de operasjonelle aktivitetene etter den indirekte metoden. NRS (F) Kontantstrømoppstilling punkt 2.5 skriver at «Den indirekte

modellen er mest utbredt i praksis, blant annet fordi den av regnskapsprodusentene oppfattes som enkel og mindre arbeidskrevende å utarbeide enn den direkte modellen.»

Dette er også noe tidligere studier peker på, som vi kommer grundigere inn på i kapittel 2.5.

2.2.5 Hensikten med kontantstrømoppstilling

Kontantstrømmen kan ses på som en oppsummering av resultat- og balanseregnskapet, og gir oss en oversikt over innbetalingene og utbetalingene i selskapet. Luft (2012) skriver mye om hensikten med en kontantstrømoppstilling på sin nettside. Hun skriver blant annet at når alt er samlet i en kontantstrøm, vil det være enklere å forstå hvordan de ulike transaksjonene påvirker selskapet. Kontantstrømmen spiller en viktig rolle når det skal gjøres en analyse av regnskapet, hvor man skal finne årsaken til endring i kontantbeholdningen. Et selskaps årsresultat inneholder også kostnader som ikke kategoriseres som en utgift, som for eksempel avskrivninger. Dersom selskapet bruker den direkte metoden for kontantstrømoppstilling vil ikke slike kostnader være inkludert i oppstillingen. I følge Luft vil dette gjøre at brukerne av kontantstrømoppstillingen enklere kan se hvilke områder selskapet tjener penger på.

En kontantstrøm vil også være til hjelp når man skal vurdere og sammenligne nåverdien til fremtidige kontantstrømmer. I følge Baksaa (2009) er regnskapsbrukernes største behov å predikere fremtidig kontantstrøm for selskaper. Grunnen til dette er at brukerne skal kunne «forstå forventede endringer i kontantstrømmene og foretakets finansielle fleksibilitet» (Baksaa, 2009). Både NRS (F) Kontantstrømoppstilling og IAS 7 Oppstilling for kontantstrømmer anbefaler som sagt selskapene til å bruke en kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden. IAS 7 begrunner denne oppfordringen med at «den direkte metode gir informasjon som kan være nyttig ved estimering av framtidige kontantstrømmer, og som ikke framkommer ved bruk av den indirekte metode». Det vil med andre ord ikke være mulig å estimere fremtidige kontantstrømmer ved hjelp av den indirekte metoden.

2.3 Tidligere studier

Det har tidligere blitt gjennomført en rekke studier som omhandler hvilken metode for kontantstrømoppstilling som benyttes av selskapene. Først vil vi presentere noen nasjonale studier som har behandlet dette temaet, og deretter går vi over på internasjonale studier.

2.3.1 Nasjonale studier

PwC har de siste fem årene, fra 2008 til 2012, gjennomført en årsrapportundersøkelse av et utvalg selskaper notert på Oslo Børs og Oslo Axess. Kontantstrømoppstilling er en del av denne undersøkelsen. Over disse fem årene har PwC's undersøkelse vist at et klart flertall av selskapene bruker den indirekte metoden fremfor den anbefalte direkte metoden. Tabell 1 viser en oversikt over hvor mange selskaper som benytter henholdsvis den direkte og den indirekte metoden, samt utvalgsstørrelse for hvert år. Tabellen viser at det har vært relativt små endringer fra år til år.

Bruken av direkte og indirekte metode for kontantstrømoppstilling

	2008		2009		2010		2011		2012	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Indirekte	66	89	64	87	47	86	63	90	78	87
Direkte	8	11	10	13	8	14	7	10	12	13
Sum	74	100	74	100	55	100	70	100	90	100

Tabell 1: Bruken av direkte og indirekte metode for kontantstrømoppstilling blant selskaper notert på Oslo Børs og Oslo Axess, samt utvalgsstørrelse, i PwC's årsrapportundersøkelser fra 2008 til 2012.

Kilde: PwC's årsrapportundersøkelse 2011 hentet fra http://www.emagin.se/v5/viewer/files/viewer_s.aspx?gKey=s05910ks&gInitPage=1 og PwC's årsrapportundersøkelse 2012 gjort av Vinje et al. (2013) hentet fra http://www.emagin.se/v5/viewer/files/viewer_s.aspx?gKey=s05910ks&emwgt

Observasjoner gjort i årsrapportundersøkelsen 2012 av Vinje et al. (2013) viser at det i hovedsak er store finanskonsern som bruker den direkte metoden. En naturlig forventning av undersøkelsen var i følge Vinje et al. at den direkte metoden ble benyttet av selskaper med enklere underliggende drift.

I 2007 undersøkte Dyrnes (2008) hvilken metode for kontantstrømoppstilling 28 tilfeldig utvalgte børsnoterte selskaper benyttet. Resultatet av denne undersøkelsen viste at kun syv prosent av selskapene benyttet den anbefalte direkte metoden. Dette resultatet mener Dyrnes

kan skyldes at standardene for kontantstrømoppstilling er gamle og utdaterte. IAS 7 ble utgitt i 1992 og NRS (F) Kontantstrømoppstilling ble utgitt i 1995. Det har ikke blitt gjort store endringer siden disse ble utgitt. Dyrnes (2008) skriver at IASB og FASB sammen har utviklet et konseptuelt rammeverk, men det er ikke kommet nye bestemmelser angående valg av metode for kontantstrømoppstilling.

2.3.2 Internasjonale studier

Det har tidligere også blitt gjennomført internasjonale studier om hvilken kontantstrømoppstilling som er mest brukt. Goyal (2004) skriver i sin studie at 97 prosent av selskapene i USA bruker den indirekte metoden. Dette til tross for at den direkte metoden også er anbefalt i USA. Denne går i motsetning til vår studie ikke ut på å finne ut hvorfor selskapene velger som de gjør, men undersøker bare hvor mange selskap som bruker hver av metodene for kontantstrømoppstilling.

Dietz og Rikert (1998) har i årene 1994 til 1997 foretatt en årlig undersøkelse av 600 amerikanske selskaper. 85 prosent av selskapene i undersøkelsen var børsnoterte. Tabell 2 viser en oversikt over resultatene for hvert av årene. Det har ikke vært store endringer i årene fra 1994 til 1997. I disse fire årene var det en svært liten prosentandel som benyttet den anbefalte direkte metoden.

Bruken av direkte og indirekte metode for kontantstrømoppstilling

	1997		1996		1995		1994	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Indirekte	590	98,3	589	98,2	585	97,5	586	97,7
Direkte	10	1,7	11	1,8	15	2,5	14	2,3
Sum	600	100,0	600	100,0	600	100	600	100,0

Tabell 2: Bruken av direkte og indirekte metode for kontantstrømoppstilling blant amerikanske selskaper, samt utvalgsstørrelse, i undersøkelsene gjort av Dietz og Rikert fra 1994 til 1997.

Kilde: Dietz og Rikert (1998), s.485.

Tidligere studier viser også at den direkte metoden viser mer relevant data for brukerne, blant

annet artikkelen skrevet av Drtina og Largay (1985). Sondhi, Sorter, Ross og White (1988) skriver også noe lignende i sin artikkel, og går så langt som å hevde at analytikere kan være nødt til å gjøre om en kontantstrøm til den direkte metoden for å kunne få frem den nødvendige informasjonen.

På bakgrunn av de tidligere studiene og det NRS (F) Kontantstrømoppstilling skriver, har vi en hypotese om at det er den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling som blir mest benyttet i praksis, fremfor den anbefalte direkte metoden.

2.4 Begrunnelse av nøkkelfaktorer

Nøkkeltall kan si mye om den økonomiske situasjonen til et selskap, og i hvilken retning selskapet utvikler seg i. Vi har valgt å ta med noen nøkkeltall i vår undersøkelse, for å se om den økonomiske situasjonen kan ha noen innvirkning på selskapenes valg av metode.

Kristoffersen (2012) har i sin bok delt nøkkeltallene inn i fire forskjellige kategorier. Disse kategoriene er lønnsomhet, soliditet, finansiering og likviditet. Nøkkeltall som befinner seg i samme kategori har visse likhetstrekk, og har ofte en sammenheng. Om man for eksempel skal foreta en regnskapsanalyse, vil det være vanlig å alltid velge minst et nøkkeltall fra hver kategori for å få frem all nødvendig informasjon. Det vil derfor også være naturlig å ta et nøkkeltall fra hver av disse kategoriene med i vår undersøkelse. Finansiering og soliditet er likevel så nært beslektet at vi velger et felles nøkkeltall for disse to kategoriene. Vi vil presentere våre nøkkelfaktorer og begrunne våre valg av disse i kapittel 2.4.1 til 2.4.5.

2.4.1 Lønnsomhet

Lønnsomheten til et selskap viser ifølge Kristoffersen (2012) hvilken evne selskapet har til å skape et overskudd. Investorer og eiere er som regel interessert i å få noe igjen for sin investering, og derfor må bedriften kunne vise til god lønnsomhet. At inntektene er større enn kostnadene er avgjørende for at en bedrift skal kunne overleve på lang sikt. På bakgrunn av dette har vi valgt å bruke driftsmargin som et nøkkeltall i undersøkelsen. Driftsmargin sier noe om hvor mye et selskap har tjent på selve driften uten at finansielle inntekter og kostnader er tatt med i beregningen. Det er nettopp oppstillingen for de operasjonelle aktivitetene, altså

driften, som skiller den direkte metoden fra den indirekte metoden. Det kan derfor være interessant å undersøke om driftsmarginen kan ha noe å si for valg av metode.

$$\text{Driftsmargin: } \frac{\text{driftsresultat} * 100}{\text{driftsinntekter}}$$

2.4.2 Soliditet/finansiering

I følge Kristoffersen (2012) sier soliditeten noe om evnen et selskap har til å håndtere et tap. Finansieringen viser hvordan kapital er anskaffet, og hvordan den anvendes. Videre sier finansieringen også noe om sammensetningen av eiendelene til selskapet. Fra denne kategorien har vi valgt å ta med nøkkeltallet egenkapitalandel, som viser hvor stor prosentandel av eiendelene som er finansiert ved hjelp av egenkapital. Egenkapital er en sammensetning av innskutt og opptjent egenkapital, altså egne midler som selskapet disponerer. Den direkte metoden har et større fokus på hva som blir innbetalt og utbetalt direkte, slik at brukerne av denne metoden hele tiden har god kontroll på hvilke midler de har tilgjengelig.

$$\text{Egenkapitalandel: } \frac{\text{egenkapital} * 100}{\text{total kapital}}$$

2.4.3 Likviditet

Kategorien likviditet forteller i følge Kristoffersen (2012) noe om evnen et selskap har til å kunne betale sine forpliktelser når de forfaller, altså et selskaps betalingsevne. I vår undersøkelse vil vi bruke nøkkeltallet likviditetsgrad 1 fra denne kategorien, da kontantstrømoppstillingen nettopp handler om å vise et selskaps likviditet. Dette nøkkeltallet viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

$$\text{Likviditetsgrad 1: } \frac{\text{omløpsmidler}}{\text{kortsiktig gjeld}}$$

2.4.4 Sektor

Vinje et al. (2013) fant i sin analyse av årsrapportene ut at det i hovedsak er store finanskonsern som benytter seg av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling. Dermed blir sektor som nøkkelfaktor en interessant og viktig del av vår undersøkelse.

2.4.5 Omsetning

Videre blir da størrelsen på selskapene også en viktig nøkkelfaktor i vår studie, da Vinje et al. (2013) opplyser om at det er snakk om de større finanskonsernene. Her blir det viktig for oss å finne ut om det er en sammenheng mellom størrelsen på selskapene og valg av metode. Dette gjør vi ved å identifisere omsetningen til selskapene.

3. Metodepresentasjon

Dette kapitlet omhandler metode. I kapittel 3.1 skriver vi om hva metode er. Kapittel 3.2 handler om metodiske valgmuligheter, mens kapittel 3.3 dreier om vårt valg av metode. I kapittel 3.4 skriver vi om reliabilitet og validitet.

3.1 Hva er metode?

I følge Johannessen, Christoffersen og Tufta (2011) kommer ordet metode av det greske ordet *methodos*, som betyr å følge en bestemt vei mot et konkret mål. Metode handler altså om å finne ut hvordan vi skal gå frem for å få informasjonen som trengs, og videre løse den problemstillingen vi står ovenfor. Metode «dreier seg om å samle inn, analysere og tolke data» (Johannessen et al., 2011, s. 33). Vi har valgt å gjennomføre en kvantitativ undersøkelse. Deretter vil vi benytte en kvalitativ undersøkelse til å se nærmere på funnene fra den kvantitative delen. Videre vil vi forklare de ulike metodene og hvordan vi gjennomførte undersøkelsene.

3.2 Metodiske valgmuligheter

Det finnes ulike metoder for hvordan man kan foreta en undersøkelse. De to vanligste er i følge Johannessen et al. (2011) kvantitativ og kvalitativ metode. En annen mulighet er å kombinere disse to metodene. Dette kalles gjerne metodetriangulering. De ulike metodene blir nærmere forklart i kapittel 3.2.1 til 3.2.3.

3.2.1 Kvantitativ metode

Kvantitativ metode blir i følge Johannesen et al. (2011) gjennomført ved å telle opp hendelser, og består av tallmaterialer. Vi skal bruke kvantitativ metode i første del av undersøkelsen. Her skal vi finne ut hvor mange som bruker den direkte og den indirekte metoden av kontantstrømpoppstilling. I tillegg skal vi identifisere og regne ut de sentrale nøkkelfaktorene, og se om de kan ha betydning for valg av metode.

3.2.2 Kvalitativ metode

Ved å gjennomføre en kvalitativ undersøkelse kan vi identifisere ulike mønstre. I følge Johannessen et al. (2011) sier kvalitativ metode noe om et fenomens kvalitet eller spesielle egenskaper. Det blir videre hevdet at kvalitativ metode er særlig nyttig dersom det som skal undersøkes er ukjent og lite forsket på tidligere. Denne metoden skal vi bruke i forbindelse med intervjuer av utvalgte selskaper.

3.2.3 Metodetriangulering

Det finnes flere fordeler ved å kombinere kvalitativ og kvantitativ metode. Å kombinere disse metodene kalles gjerne i samfunnsvitenskapelig metode for metodetriangulering. I følge Johannessen et al. (2011) går denne trianguleringen ut på å studere et fenomen fra ulike perspektiver, ved å kombinere metodene. Vi har i denne studien brukt kvantitativ metode som en forberedelse til den kvalitative undersøkelsen.

3.3 Vårt valg av metode

Vi vil i kapittel 3.3.1 gjennomgå hvordan vi har valgt å gjennomføre vår studie, med tanke på valg av metode og fremgangsmåte. I kapittel 3.3.2 presenterer vi vårt utvalg og våre begrensninger.

3.3.1 Valg av metode

Problemstillingen i denne studien gikk ut på å finne ut hvorfor selskaper bruker den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling, fremfor den anbefalte direkte metoden. Det første steget i undersøkelsen var å kartlegge hvilken metode for kontantstrømoppstilling de ulike selskapene notert på Oslo Børs benyttet. Vi måtte se på årsrapportene til hvert enkelt selskap og se om de brukte den direkte eller den indirekte metoden. Når vi hadde fått en oversikt over hvilke metoder som ble benyttet, kunne vi telle opp hvor mange som brukte hver metode. Det er med andre ord kvantitativ metode vi benyttet oss av her.

Vi brukte også årsrapportene til å finne de sentrale nøkkelfaktorene vi trodde kunne ha en sammenheng med hvilken metode et selskap velger. Vi identifiserte disse nøkkelfaktorene til selskapene ved hjelp av kvantitativ metode.

Vi gjennomførte en t-test av de utregnede nøkkeltallene. Her brukte vi t-testen for sammenligning av to grupper. I følge Ubøe (2012) brukes denne testen for å sammenligne egenskapene til to grupper, og for å finne ut om gruppene skiller seg fra hverandre. I vår test er disse to gruppene selskapene som bruker den indirekte metoden mot selskapene som bruker den direkte metoden. T-testen gjennomføres ved bruk av en nullhypotese (H_0) og en alternativ hypotese (H_A). I vår test var nullhypotesen at det ikke var en signifikant forskjell mellom bruk av metodene. Den alternative hypotesen var at det var en signifikant forskjell mellom bruk av metodene. Ved bruk av t-testen fikk vi en p-verdi, som forteller oss om vi skal forkaste eller beholde nullhypotesen. P-verdien gir ikke et fasitsvar på om hypotesen stemmer, men den kan bidra til å styrke eller svekke nullhypotesen. T-testen gjennomførte vi ved hjelp av formelen i Excel med et fem prosent signifikansnivå. Signifikansnivået sier noe om hvor stor sannsynlighet vi vil ha, for å kunne akseptere at det p-verdien viser er en tilfeldig egenskap i utvalget. Med et fem prosent signifikansnivå forkaster vi altså nullhypotesen dersom p-verdien er mindre enn 0,05. Ved å eventuelt forkaste nullhypotesen styrker dette hypotesen om at det kan være en forskjell i egenskapene til utvalget.

Vi gjennomførte også en kjikvadrattest for å kunne se om sektor hadde noe å si for valg av metode. «Kjikvadrattesten er en svært anvendelig test som brukes til å undersøke tiltroen til et oppgitt sett med sannsynligheter» (Ubøe, 2012, s. 230). Det vi ønsker å teste er «om de ulike utfallene opptrer med en hyppighet i samsvar med det oppgitte settet» (Ubøe, 2012, s. 230). Kjikvadrattesten gjennomførte vi på Preacher's nettside² (2001), hvor en p-verdi på mindre enn 0,05 sier at det er signifikante forskjeller mellom sektorene.

Når vi hadde fått en oversikt over de sentrale nøkkelfaktorene, og hvor mange selskaper som benyttet hver av metodene, brukte vi kvalitativ metode for se videre på funnene fra den kvantitative delen. For å videre kunne besvare vår problemstilling måtte vi kontakte et utvalg av selskapene. Vi utførte et kvalitativt intervju i håp om å få mer utfyllende informasjon om selskapenes bakgrunn for valg av metode.

² <http://www.quantpsy.org/chisq/chisq.htm>

Det finnes mange forskjellige måter å utføre et kvalitativt intervju på. Johannessen et al. (2011) nevner blant annet gruppesamtale, intervju på tomannshånd, mail, online chat og telefon. I vårt tilfelle hvor intervjuobjektene var spredd ut over hele landet, vil de to vanligste metodene være mail og telefon. Fordelene med et mailintervju er blant annet at alle får de samme spørsmålene, uten påvirkning fra oss som intervjuer. Intervjuobjektene får også tatt seg god tid til å tenke gjennom svarene, og man kan sende mail ut til mange intervjuobjekter samtidig. Det siste punktet var spesielt viktig for oss. Til slutt vil vi ha god tid til å lese gjennom svarene som kommer gjennom et mailintervju. Et telefonintervju har fordelene med at man lettere kan stille oppfølgingsspørsmål, og be om mer utdypende svar. Dette er også mulig gjennom mail, men vil ta litt mer tid. Intervju gjennom telefon vil også kunne gjøre det vanskeligere å avslå for intervjuobjektene, i motsetning til mail hvor de bare kan ignorere vår forespørsel. Det kunne kanskje ført til høyere svarprosent. Det er også mulig å gå glipp av detaljer som blir sagt gjennom et telefonintervju, og dermed er vi sikret at all informasjon er tatt med om man går for et mailintervju.

På bakgrunn av ovennevnte fordeler og ulemper, valgte vi å sende mail til selskapene. Vi sendte mail til et utvalg av selskapene for å identifisere hva som hadde hatt betydning for deres valg av metode for kontantstrømoppstilling. På forhånd hadde vi formulert tre sett med spørsmål som skulle sendes til de utvalgte selskapene. Disse settene var delt opp i følgende tre kategorier: de som brukte den direkte metoden, finansinstitusjoner som brukte den indirekte metoden og resterende sektorer som brukte den indirekte metoden. Mailene vi sendte kan ses i vedlegg 3, side 69. Finansinstitusjoner som benyttet seg av den indirekte metoden valgte vi på bakgrunn av undersøkelsen til Vinje et al. (2013), som viser at det i hovedsak er store finanskonsern som bruker den direkte metoden.

3.3.2 Utvalg

Studien vår har vi begrenset ved å bare konsentrere oss om Oslo Børs, og ikke Oslo Axess. Denne begrensingen foretok vi på grunnlag av vår tidsbruk og kapasitet.

Oslo Børs ASA ble etablert i 1819, og kontrollerer per i dag Norges eneste regulerte verdipapirmarked³. Selskapene på Oslo Børs ASA er enten notert på Oslo Børs eller Oslo Axess, hvor Oslo Børs igjen er fordelt på OB Standard, OB Match og OBX.

Et krav for å bli notert på Oslo Børs er at selskapet er av interesse for allmennheten, og at det kan forventes regelmessig handel i selskapets aksjer. Selskapets aksjer må dessuten være registrert i Verdipapirsentralen før notering kan finne sted (Oslo Børs A, u.å.). Kravene til notering på Oslo Axess er noe lavere i forhold til Oslo Børs. Da de fleste av selskapene notert på Oslo Børs ASA oppfyller noteringskravene for Oslo Børs, er det færre selskaper notert på Oslo Axess enn på Oslo Børs. Selskapene på Oslo Axess ønsker å være notert på en regulert markeds plass, som videre kan bidra til vekst for de mindre selskapene (Oslo Børs B, u.å.). I tabell 3 vises kravene for å bli notert på Oslo Børs og Oslo Axess.

Krav for notering på Oslo Børs og Oslo Axess

	Oslo Børs	Oslo Axess
Spredning (andel av aksjekapitalen spredt blant allmennheten)	25 prosent	25 prosent
Antall aksjeeiere som hver eier aksjer med en verdi på minst NOK 10.000	500	100
Markedsverdi MNOK	300	8
Må ha positivt driftsresultat	Nei	Nei
Historikk og virksomhet	Må ha tre års historikk og virksomhet. Kan dispenseres.	Må ha avlagt minst én års- eller delårsrapport. Må ha igangsatt planlagt virksomhet.
Prekommersielle selskaper	Kan ikke noteres. Kan dispenseres.	Egnethetsvurdering. Ordinære krav til likvide midler.
Minstepris per aksje	NOK 10	NOK 1
Må utarbeide introduksjonsprospekt	Ja	Ja

Tabell 3: En oversikt over kravene for å kunne noteres på Oslo Børs og Oslo Axess.

Kilde: Oslo Børs, hentet 20. april fra <http://www.oslobors.no/Oslo-Boers/Notering/Aksjer-egenkapitalbevis-og-retter-til-aksjer/Vilkaar-for-notering>

³ <http://www.oslobors.no/>

Selskapene notert på Oslo Børs ASA er inndelt i ti ulike sektorer etter det felles klassifiseringssystemet Global Industry Classification Standard (GICS) (Oslo Børs C, u.å.). De ti sektorene som dette systemet deler selskapene inn i er:

- Energi – for eksempel leting, produksjon, raffinering
- Materiale – for eksempel råvarerrelatert produksjonsindustri
- Industri – for eksempel produksjon av kapitalvarer eller transporttjenester
- Forbruksvarer – for eksempel produksjon av varige husholdningsvarer og klær
- Konsumvarer – for eksempel produksjon av mat, drikkevarer og tobakk
- Helsevern – for eksempel produksjon av medisinsk utstyr eller helsetjenester
- Finans – for eksempel banktjenester
- IT – for eksempel programvare og teknologitjenester
- Telekom – for eksempel kommunikasjonstjenester
- Forsyning – for eksempel forsyning av elektrisk kraft, gasskraft og vannkraft

For fullstendig oversikt over definisjonene av de ulike sektorene, se vedlegg 4, side 70.

I undersøkelsen har vi sett på de 167 selskapene som var notert på Oslo Børs per 13. januar 2014. Her gjennomgikk vi konsernregnskapet til samtlige av disse selskapene, så på hvilken kontantstrømmetode de brukte og identifiserte de sentrale nøkkelfaktorene. Det er imidlertid viktig å påpeke at vi videre i studien har slått sammen selskaper som hadde flere serier notert på Oslo Børs per 13. januar 2014. Dette vil med andre ord si at hvert selskap bare er tatt med en gang, da de hadde akkurat samme oppgitte regnskapstallene for de to seriene. Dette gjaldt tre selskaper, slik at vår videre studie er basert på et utvalg av 164 selskaper. Siden årsrapportene for 2013 ikke var tilgjengelige så tidlig som i januar 2014, måtte vi ta utgangspunkt i årsrapportene fra 2012.

Vi sendte mail til et utvalg av de 164 børsnoterte selskapene. Vi valgte å sende mail til samtlige selskaper som benyttet den direkte metoden for kontantstrømoppstillingen, grunnet den lave andelen av direkte brukere. For hvert selskap som brukte den direkte metoden valgte vi å sende mail til minst ett annet selskap innen samme sektor som benyttet den indirekte metoden. Vi sendte mail til tolv selskaper som benyttet den direkte metoden for kontantstrømoppstilling, og til 27 selskaper som benyttet den indirekte metoden. De som ikke

svarte på mail innen en uke, kontaktet vi per telefon for å purre på svar. Vi fikk til slutt svar fra 10 selskaper som benyttet den direkte metoden, og svar fra 15 selskaper som benyttet den indirekte metoden. Dette er en svarprosent på henholdsvis 83 prosent og 56 prosent.

Når det gjelder utregning av gjennomsnitt av nøkkeltall og p-verdi i t-testen har vi gjennomført fire separate tester. Vi gjorde testen med følgende utvalg: et 100-prosent utvalg med og uten finansinstitusjonene, og et 95-prosent utvalg med og uten finansinstitusjonene. De to sistnevnte for å sile ut de største avvikene. Vi trakk ut finansinstitusjonene i to av utvalgene fordi vi hadde en mistanke om at det var disse som utgjorde hele forskjellen. Dette på bakgrunn av undersøkelsen gjort av Vinje et al. (2013), som viser at det i hovedsak er store finanskonsern som bruker den direkte metoden. Fem prosent tilsvarte totalt åtte observasjoner, det vil si de fire høyeste og de fire laveste observasjonene. På noen av nøkkelfaktorene hadde vi færre totalobservasjoner. På grunn av omsetning lik null var det dermed ikke grunnlag for å regne ut driftsmargin. Det var også problemer med utregning av likviditetsgrad, da omløpsmidler og kortsiktig gjeld var vanskelig å identifisere i noen årsrapporter. Fem prosent utgjorde likevel tilnærmet åtte observasjoner også her.

I gjennomføringen av kjkvadrattesten gjennomførte vi to separate tester. I den første testen tok vi med hele utvalget, mens i den andre testen trakk vi fra sektoren finans. Begrunnelsen for dette vil vi komme inn på i kapittel 4.1.3.

3.4 Reliabilitet og validitet

To sentrale spørsmål i forbindelse med datainnsamling er hvor pålitelige og relevante dataene er. Disse spørsmålene vil vi forklare i kapittel 3.4.1 og 3.4.2.

3.4.1 Reliabilitet

I følge Johannessen et al. (2011) knytter reliabilitet seg til hvor nøyaktige dataene i undersøkelsen er. Videre handler reliabilitet om hvilke data som benyttes, hvordan innsamlingsprosessen foregår og til slutt hvordan de innsamlede dataene bearbeides. I denne studien er dataene svært pålitelige, da vi tar utgangspunkt i årsregnskapene til de ulike selskapene. Det eneste unntaket ville vært feil som ble begått av oss når vi samlet inn dataene.

Det har blant annet vært litt usikkerhet når vi har regnet ut nøkkeltallene. Alle regnskap er ulike, og postene i et regnskap er satt opp på forskjellige måter. Dette gjør at sammenlignbarheten i noen tilfeller kan bli dårlig. Vi håper likevel at dette ikke skal være noe problem, da vi har lagt ned et grundig forarbeid hvor vi har satt oss godt inn i stoffet. I tillegg har alle data som har blitt samlet inn blitt kvalitetssikret av samtlige medlemmer.

Likviditetsgraden til finansselskapene som brukte den direkte metoden var heller ikke mulig å regne ut, da det var vanskelig å identifisere omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Vi bestemte oss for at det var bedre å kutte ut likviditetsgraden til disse selskapene, i stedet for å dele opp eiendelene og gjelden selv. Dette kunne ført til feil som gjorde mer skade enn nytte.

Når vi skulle gå gjennom kontantstrømmene til selskapene opplevde vi også noe usikkerhet. Det var ikke alltid like enkelt å bestemme hvilken metode som var brukt, siden det også her var store forskjeller på hvordan de var satt opp. Vi har blant annet sammenlignet våre resultater med Vinje et al. (2013) sin årsrapportundersøkelse, og her var det noen avvik. PwC gjorde det klart at de tok forbehold om eventuelle feil, og vi har valgt å stole på våre egne tall.

Vi har kun valgt å undersøke selskapene på Oslo Børs, og dermed utelate Oslo Axess. Selskapene på Oslo Axess er som kjent mindre av størrelse, og dette kan ha påvirket våre resultater. Spesielt omsetning, men også de andre nøkkelfaktorene, kunne blitt annerledes om man hadde tatt med selskapene på Oslo Axess. Alle selskapene på Oslo Børs er forholdsvis store, og dermed blir det små forskjeller på spesielt omsetningen. Om vi hadde inkludert Oslo Axess i vårt utvalg, ville forskjellene blitt større.

Kjikvadrattesten vi har gjennomført har noen svakheter. Det blir for eksempel opplyst om at testen kan være noe misvisende om vi har observasjoner som er under en. Dette gjelder også dersom mer enn 20 prosent av observasjonene er mindre enn fem. Begge disse tingene er tilfelle i testene vi har utført. Det er likevel den eneste testen som er tilgjengelig til vårt formål, og dermed har vi valgt å utføre den til tross for svakhetene.

3.4.2 Validitet

Validitet vil i følge Johannessen et al. (2011) si hvor godt eller relevant data representerer fenomenet som undersøkes. Undersøkelsen av hvor mange av selskapene notert på Oslo Børs som brukte den direkte og den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling, har høy validitet da den er bakgrunn for vår videre studie.

Intern validitet handler om å bevise en sammenheng mellom to grupper. Johannessen et al. (2011) formulerer dette på følgende måte: «Høy intern validitet innebærer at et eksperiment er gjennomført på en slik måte at det gir muligheter for å si at en påvist sammenheng mellom to variabler dreier seg om en mulig årsakssammenheng.» I vår studie er dette tilfelle når vi skal finne en årsakssammenheng mellom valg av metode og nøkkelfaktorene.

4. Resultater

I dette kapittelet vil vi presentere de kvantitative og de kvalitative resultatene av vår studie. De kvantitative resultatene gjennomgås i kapittel 4.1, og de kvalitative resultatene i kapittel 4.2.

4.1 Kvantitative resultater

Undersøkelsen viser at kun tolv av 164 selskaper notert på Oslo Børs benyttet seg av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling, noe som tilsvarer 7,3 prosent. Tabell 4 viser en oversikt over selskapene som benyttet seg av den direkte metoden, samt hvilken sektor de tilhørte. En oversikt over kontantstrømmene til disse selskapene kan ses i vedlegg 5, side 72. Det viser seg at hele 50 prosent av selskapene som bruker den direkte metoden er finansinstitusjoner.

Selskapene som brukte den direkte metoden for kontantstrømoppstilling.

Selskap	Sektor
Eidesvik Offshore	Energi
I.M. Skaugen	Energi
TGS-NOPEC Geophysical Company	Energi
DNB	Finans
Gjensidige Forsikring	Finans
Protector Forsikring	Finans
SpareBank 1 SR-Bank	Finans
Storebrand	Finans
Voss Veksel- og Landmandsbank	Finans
Polaris Media	Forbruksvarer
Infratek	Industri
Norske Skogindustrier	Materialer

Tabell 4: Selskapene notert på Oslo Børs som benyttet seg av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling, samt hvilken sektor de tilhører.

Kilde: Egen studie

Tabell 5 viser hvor mange selskaper innenfor hver sektor som benytter seg av den direkte og den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling. Innenfor sektorene forsyning, helsevern, IT, konsumvarer og telekom er det ingen selskaper som benyttet seg av den direkte metoden. Videre ser vi at hele 40 prosent av selskapene innenfor sektoren finans benytter seg av den direkte metoden.

Fordelingen av direkte og indirekte metode for kontantstrømoppstilling innenfor hver av de ti sektorene

Sektor	Direkte metode		Indirekte metode		SUM	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Energi	3	6	51	94	54	100
Finans	6	40	9	60	15	100
Forbruksvarer	1	12	7	88	8	100
Forsyning	0	0	2	100	2	100
Helsevern	0	0	8	100	8	100
Industri	1	3	30	97	31	100
IT	0	0	21	100	21	100
Konsumvarer	0	0	14	100	14	100
Materialer	1	11	8	89	9	100
Telekom	0	0	2	100	2	100
SUM	12		152		164	

Tabell 5: Antall selskaper notert på Oslo Børs, og tilhørende prosentandel, som benyttet seg av den direkte og den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling for hver av de ti sektorene.

Kilde: Egen studie

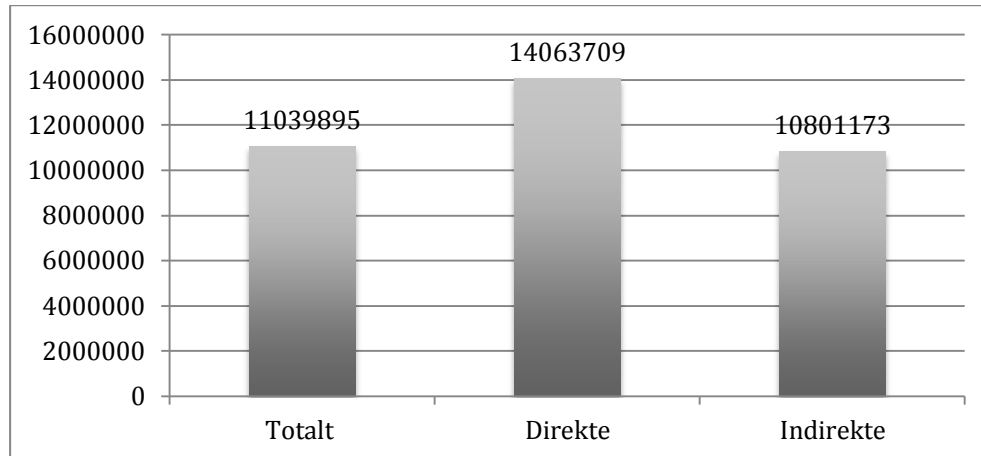
4.1.1 Gjennomsnittet av de ulike nøkkeltallene

Videre i undersøkelsen ser vi på gjennomsnittet av nøkkelfaktorene. Gjennomsnittet regnet vi ut på tre forskjellige grunnlag: totalt for alle selskapene, selskapene som benyttet seg av den direkte metoden og selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Videre har vi regnet ut disse gjennomsnittene på bakgrunn av et 100-prosent utvalg med og uten finansinstitusjoner og et 95-prosent utvalg med og uten finansinstitusjoner. Se begrunnelse for

disse utvalgene i kapittel 3.3.2. I det følgende skal vi ta for oss hvert av disse fire utvalgene og kommentere gjennomsnittene, nøkkeltall for nøkkeltall.

Omsetning

Gjennomsnittlig omsetning i norske kroner med et 100-prosent utvalg

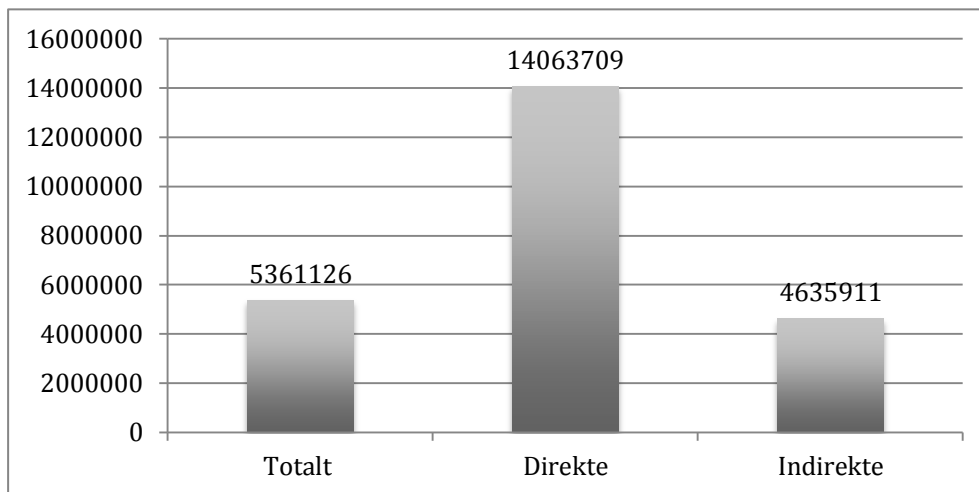
Figur 1: Gjennomsnittet for 164 selskaper totalt, og individuelt for 12 og 152 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for omsetning med et 100-prosent utvalg på kr 11 039 895.

Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på kr 14 063 709. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på kr 10 801 173. Når vi ser på gjennomsnitt for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 30 prosent høyere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig omsetning i norske kroner med et 95-prosent utvalg

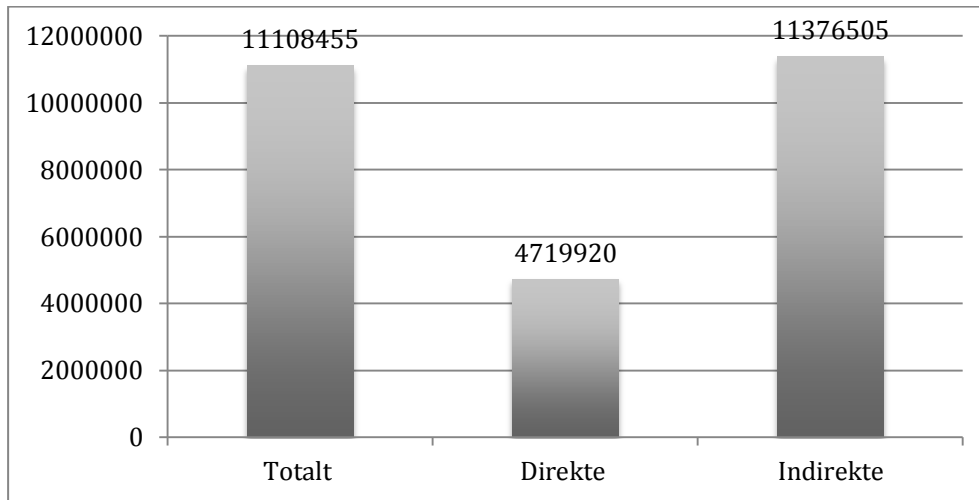
Figur 2: Gjennomsnittet for 156 selskaper totalt, og individuelt for 12 og 144 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet med et 95-prosent utvalg på kr 5 361 126.

Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på kr 14 063 709. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på kr 4 635 911. Når vi ser på gjennomsnittlig omsetning for brukerne av direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 203 prosent høyere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig omsetning i norske kroner med et 100-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

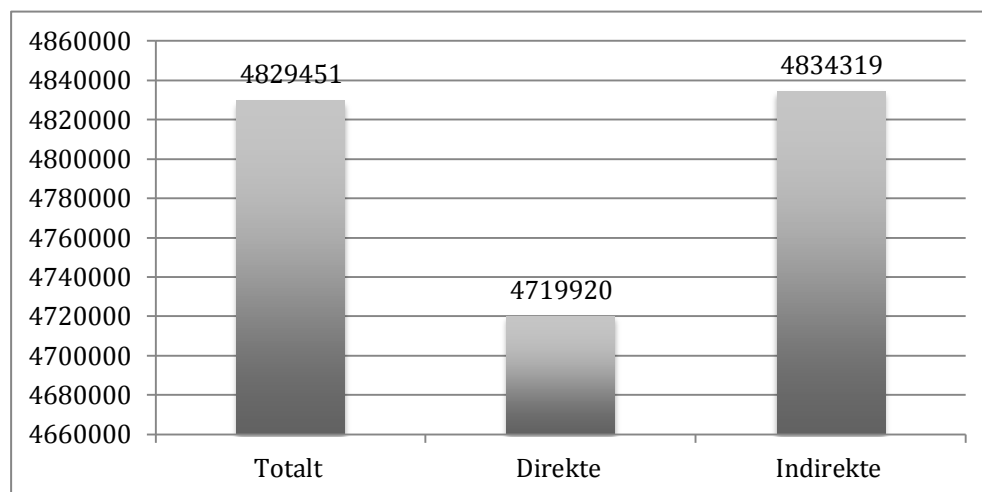

Figur 3: Gjennomsnittet for 149 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 143 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet med et 100-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på kr 11 108 455. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på kr 4 719 920. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på kr 11 376 505. Når vi ser på gjennomsnittlig omsetning for brukerne av direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 59 prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig omsetning i norske kroner med et 95-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

Figur 4: Gjennomsnittet for 141 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 135 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

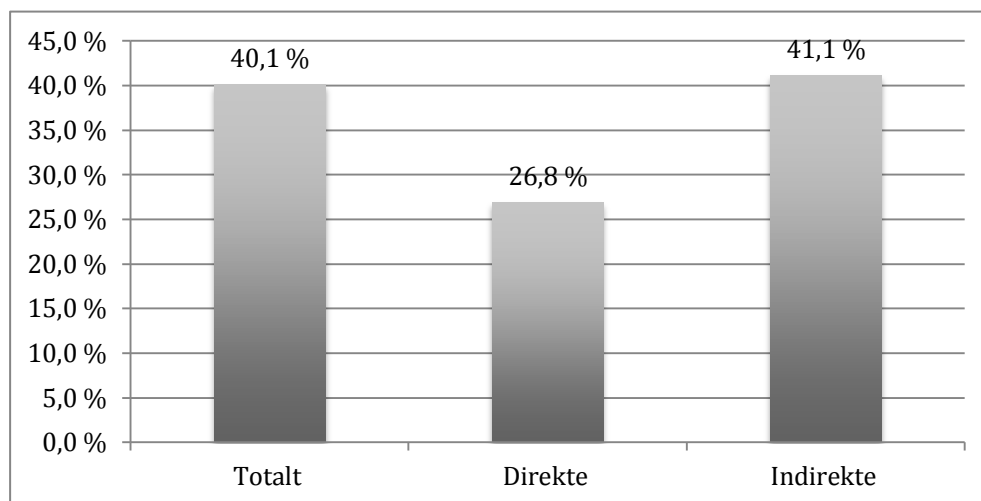
Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet med et 95-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på kr 4 829 451. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på kr 4 719 920. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på kr 4 834 319. Når vi ser på gjennomsnittlig omsetning for brukerne av direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 2 prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Vi så at gjennomsnittlig omsetning med et 100-prosent utvalg var høyere hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden enn hos selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Med et 95-prosent utvalg var gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden høyere enn hos selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Med et 100-prosent utvalg fratrukket sektoren finans var gjennomsnittet lavere hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden enn hos selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Videre var gjennomsnittet med et 95-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans, hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. En foreløpig konklusjon er derfor at når det gjelder gjennomsnitt for omsetning utgjør finansinstitusjonene en stor forskjell.

Egenkapitalandel

Gjennomsnittlig egenkapitalandel med et 100-prosent utvalg

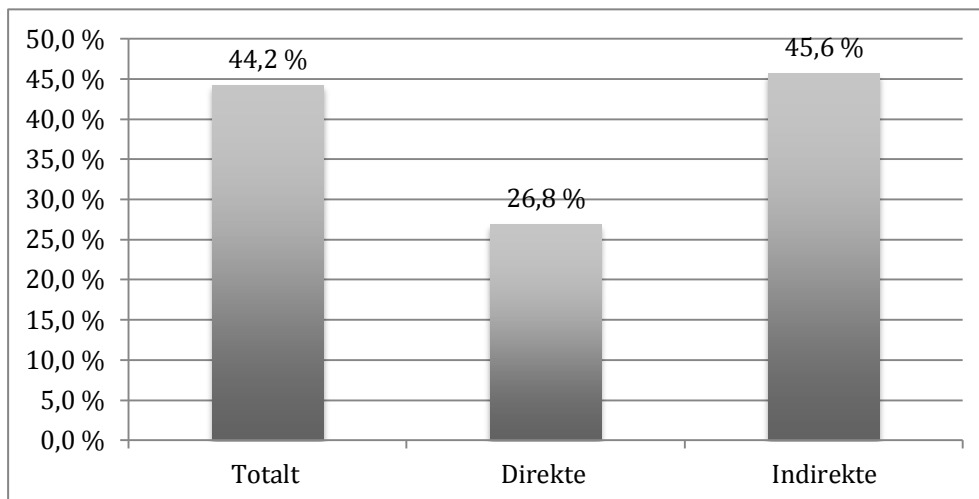

Figur 5: Gjennomsnittet for 164 selskaper totalt, og individuelt for 12 og 152 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet med et 100-prosent utvalg på 40,1 prosent. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 26,8 prosent. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 41,1 prosent. Når vi ser på gjennomsnittlig egenkapitalandel for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 35 prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig egenkapitalandel med et 95-prosent utvalg.

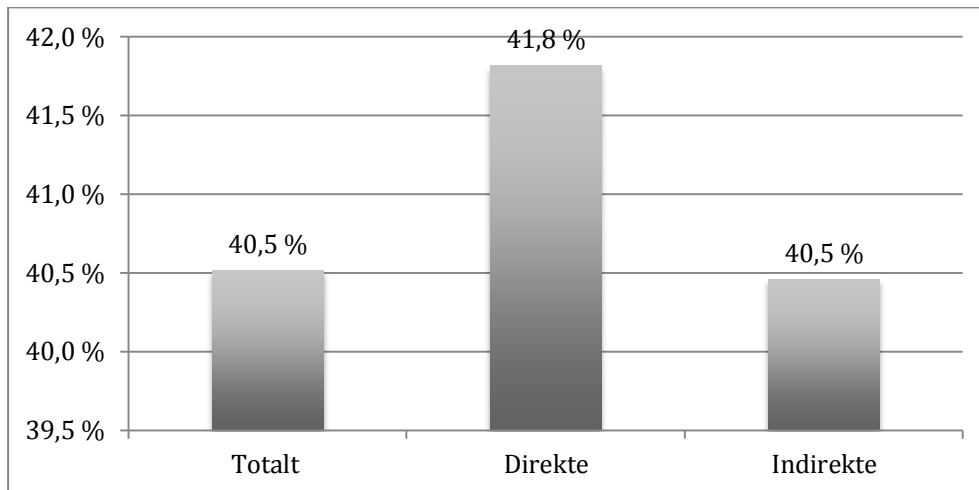

Figur 6: Gjennomsnittet for 156 selskaper totalt, og individuelt for 12 og 144 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for egenkapitalandel med et 95-prosent utvalg på 44,2 prosent. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 26,8 prosent. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 45,6 prosent. Når vi ser på gjennomsnittlig egenkapitalandel for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 41 prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig egenkapitalandel med et 100-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

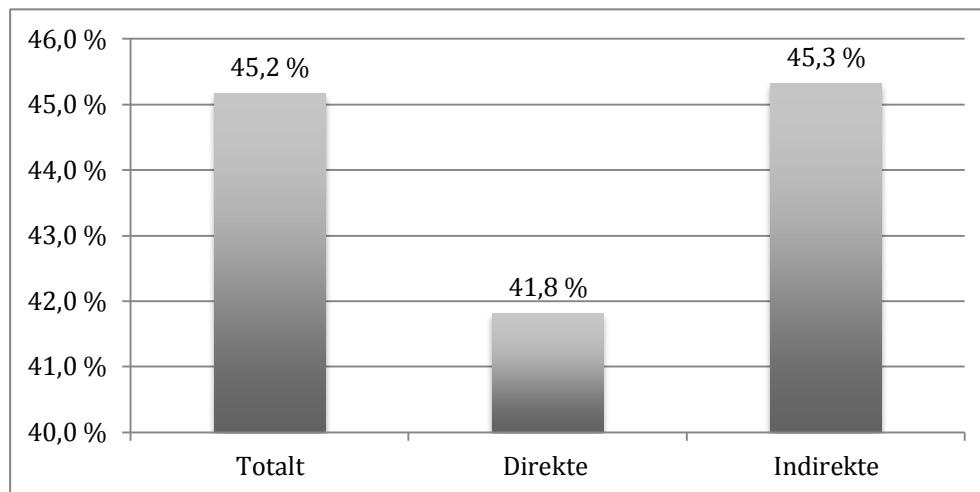

Figur 7: Gjennomsnittet for 149 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 143 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet med et 100-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på 40,5. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 41,8 prosent. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 40,5 prosent. Når vi ser på gjennomsnittlig egenkapitalandel for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er tre prosent høyere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig egenkapitalandel med et 95-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

Figur 8: Gjennomsnittet for 141 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 135 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

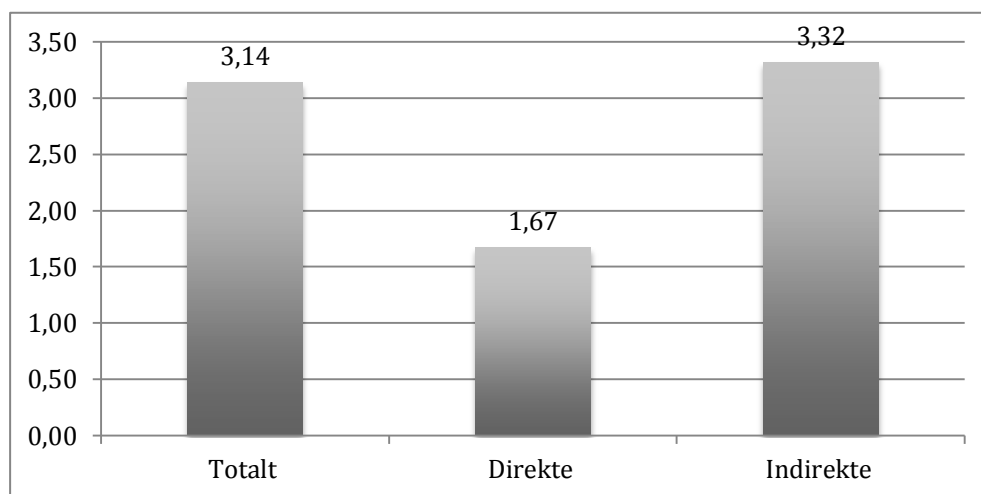
Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for egenkapitalandel med et 95-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på 45,2 prosent. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 41,8 prosent. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 45,3 prosent. Når vi ser på gjennomsnittlig egenkapitalandel for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er åtte prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Vi så at gjennomsnittlig egenkapitalandel med et 100-prosent utvalg var lavere hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden enn hos selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Med et 95-prosent utvalg var gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden lavere enn hos selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Med et 100-prosent utvalg fratrukket sektoren finans var gjennomsnittet høyere hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden enn hos selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Gjennomsnittet med et 95-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans, var hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Forskjellen på gjennomsnittet når vi trakk fra sektoren finans var mindre enn når vi tok med alle selskapene. Dermed er en foreløpig konklusjon at finansinstitusjonene utgjør en forskjell.

Likviditetsgrad 1

Gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 med et 100-prosent utvalg

Figur 9: Gjennomsnittet for 164 selskaper totalt, og individuelt for 12 og 152 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

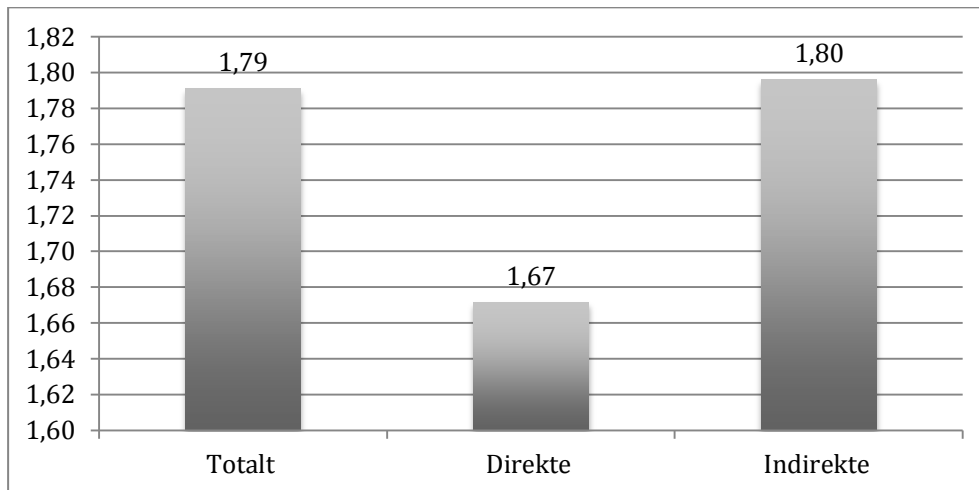
Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for likviditetsgrad 1 med et 100-prosent utvalg på 3,14.

Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 1,67.

Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 3,32. Når vi ser på gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 50 prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 med et 95-prosent utvalg

Figur 10: Gjennomsnittet for 150 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 144 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

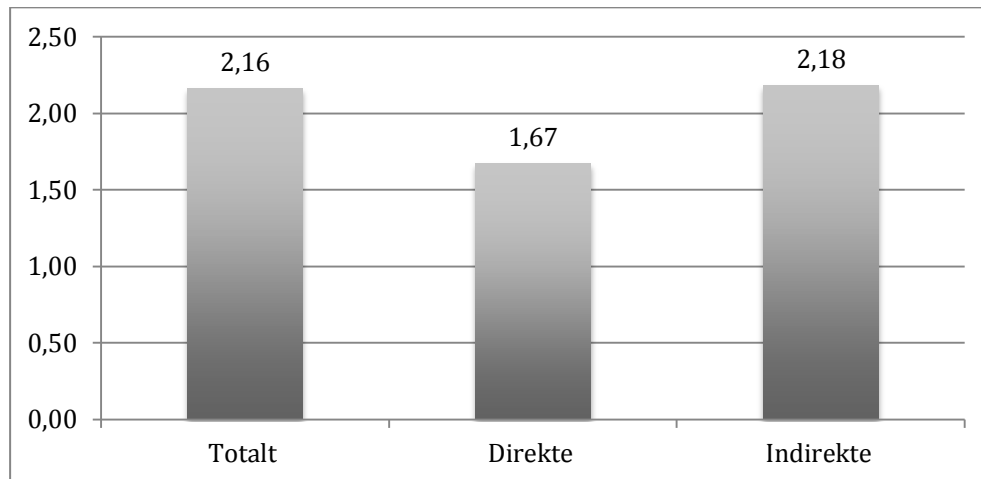
Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for likviditetsgrad 1 med et 95-prosent utvalg på 1,79.

Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 1,67.

Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 1,80. Når vi ser på gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er syv prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 med et 100-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

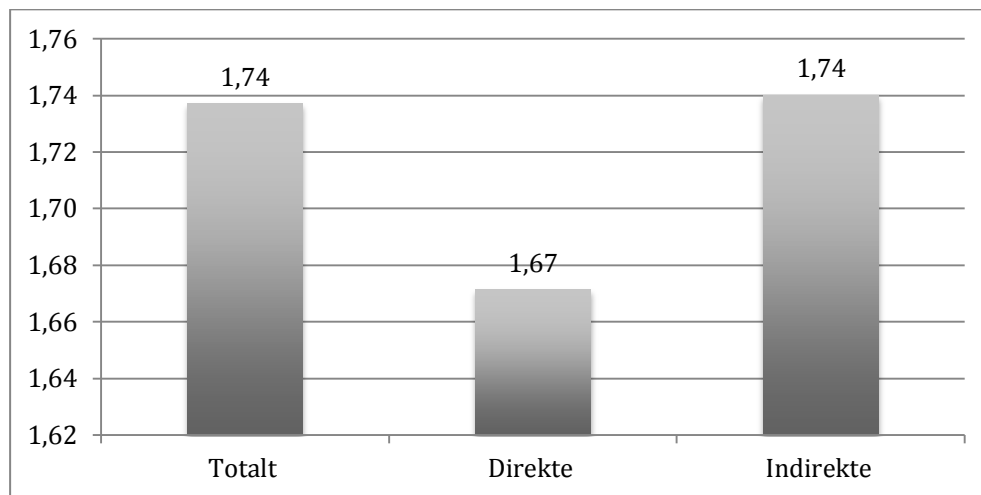

Figur 11: Gjennomsnittet for 149 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 143 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for likviditetsgrad 1 med et 100-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på 2,16. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 1,67. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 2,18. Når vi ser på gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 23 prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 med et 95-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

Figur 12: Gjennomsnittet for 141 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 135 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

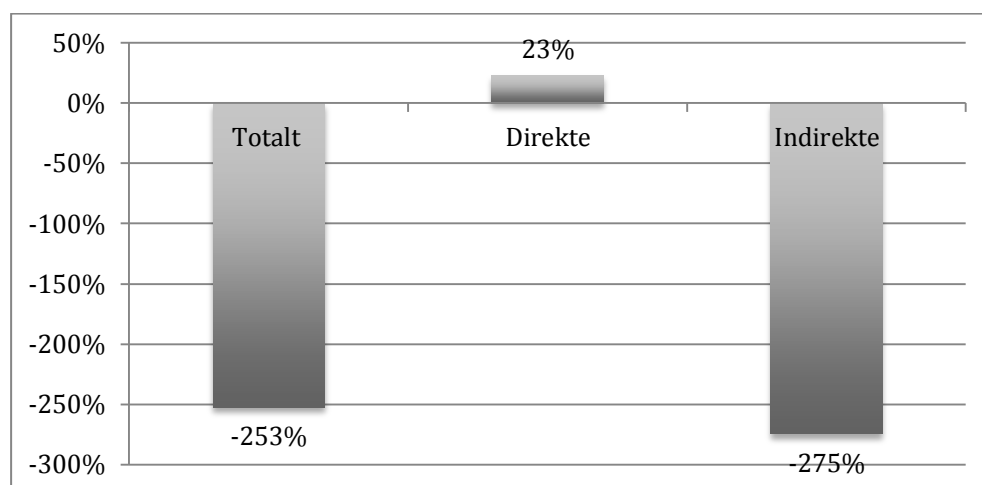
Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for likviditetsgrad 1 med et 95-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på 1,74. Gjennomsnittet hos selskapene som benyttet seg av den direkte metoden var på 1,67. Gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden var på 1,74. Når vi ser på gjennomsnittlig likviditetsgrad 1 for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er fire prosent lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Vi så at gjennomsnittet for likviditetsgrad 1, i alle de fire utvalgene, var lavere hos selskapene som benytter seg av den direkte metoden. En foreløpig konklusjon er derfor at størrelsen på likviditetsgrad 1 kan ha noe å si for hvilken metode for kontantstrømpoppstilling selskapene velger.

Driftsmargin

Gjennomsnittlig driftsmargin med et 100-prosent utvalg

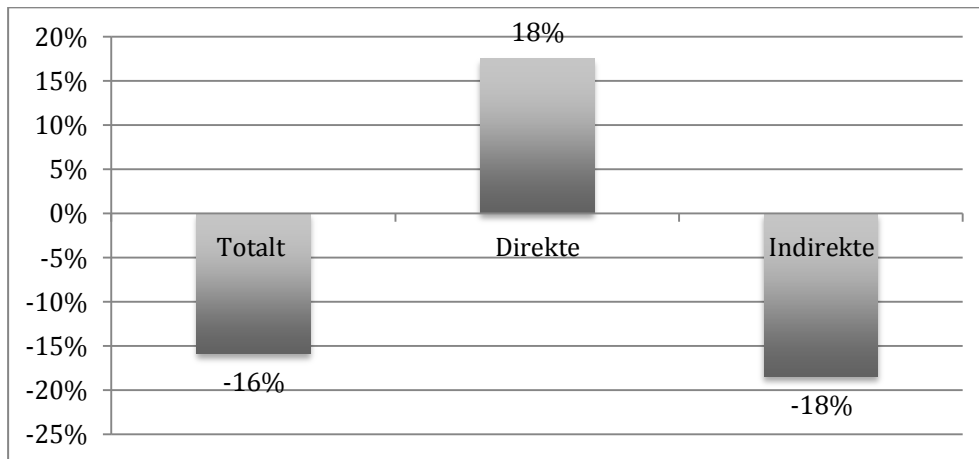

Figur 13: Gjennomsnittet for 161 selskaper totalt, og individuelt for 12 og 149 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for driftsmargin med et 100-prosent utvalg på -253 prosent. Selskapene som benyttet seg av den direkte metoden har et gjennomsnitt på 23 prosent. Selskapene som benyttet seg av indirekte metoden har et gjennomsnitt på -275 prosent. Vi kommer videre i sammenligningen av gjennomsnitt til å bruke betegnelsen prosentpoeng i kommenteringen, i stedet for prosent. Dette gjør vi fordi det ikke er hensiktsmessig å bruke prosent når det er snakk om et talldata som går fra negativ til positiv. Dette vil vi også gjøre i de følgende tre tabellene. Når vi ser på gjennomsnittlig driftsmargin for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 297,7 prosentpoeng høyere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig driftsmargin med et 95-prosent utvalg

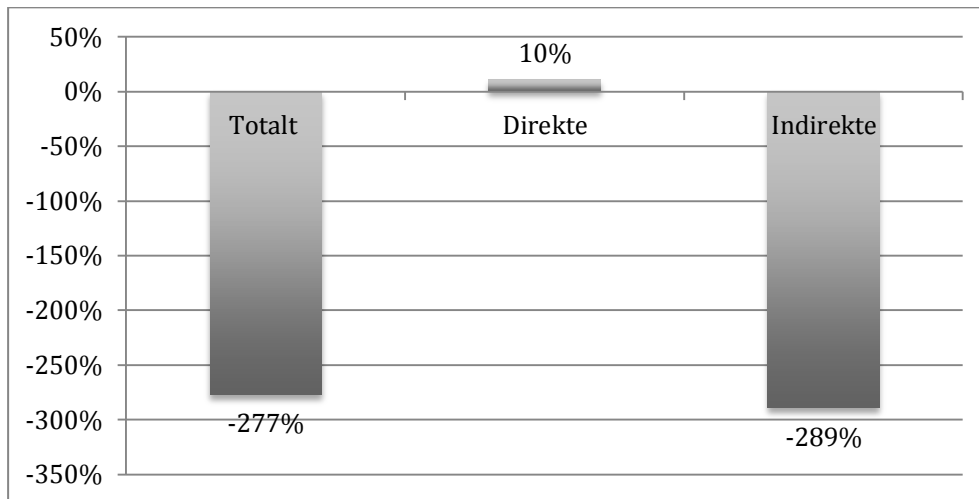

Figur 14: Gjennomsnittet for 153 selskaper totalt, og individuelt for 11 og 142 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for driftsmargin med et 95-prosent utvalg på -16 prosent. Selskapene som benyttet seg av den direkte metoden har et gjennomsnitt på 18 prosent. Selskapene som benyttet seg av indirekte metoden har et gjennomsnitt på -18 prosent. Når vi ser på gjennomsnittlig driftsmargin for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 36 prosentpoeng høyere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig driftsmargin med et 100-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

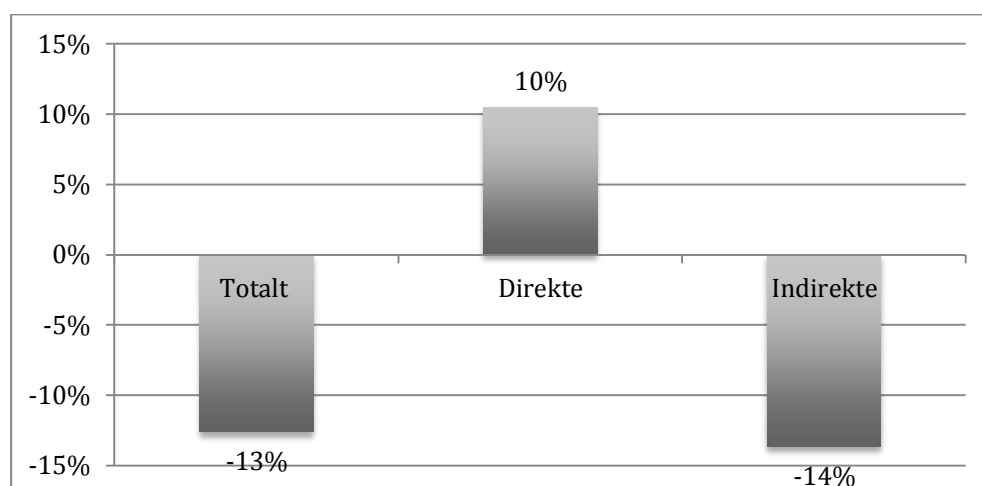

Figur 15: Gjennomsnittet for 146 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 140 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for driftsmargin med et 100-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på -277 prosent. Selskapene som benyttet seg av den direkte metoden har et gjennomsnitt på ti prosent. Selskapene som benyttet seg av indirekte metoden har et gjennomsnitt på -289 prosent. Når vi ser på gjennomsnittlig driftsmargin for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 299 prosentpoeng høyere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Gjennomsnittlig driftsmargin med et 95-prosent utvalg, fratrukket sektoren finans

Figur 16: Gjennomsnittet for 138 selskaper totalt, og individuelt for 6 og 132 selskaper som henholdsvis bruker direkte og indirekte metode.

Kilde: Egen studie

Totalt er gjennomsnittet for driftsmargin med et 95-prosent utvalg fratrukket sektoren finans på -13 prosent. Selskapene som benyttet seg av den direkte metoden har et gjennomsnitt på ti prosent. Selskapene som benyttet seg av indirekte metoden har et gjennomsnitt på -14 prosent. Når vi ser på gjennomsnittlig driftsmargin for direkte og indirekte metode, ser vi at gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden er 24 prosentpoeng høyere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden.

Vi så at gjennomsnittet for driftsmargin, i alle de fire utvalgene, var høyere hos selskapene som benytter seg av den direkte metoden. En foreløpig konklusjon er derfor at størrelsen på driftsmargin kan ha noe å si for hvilken metode for kontantstrømoppstilling selskapene velger.

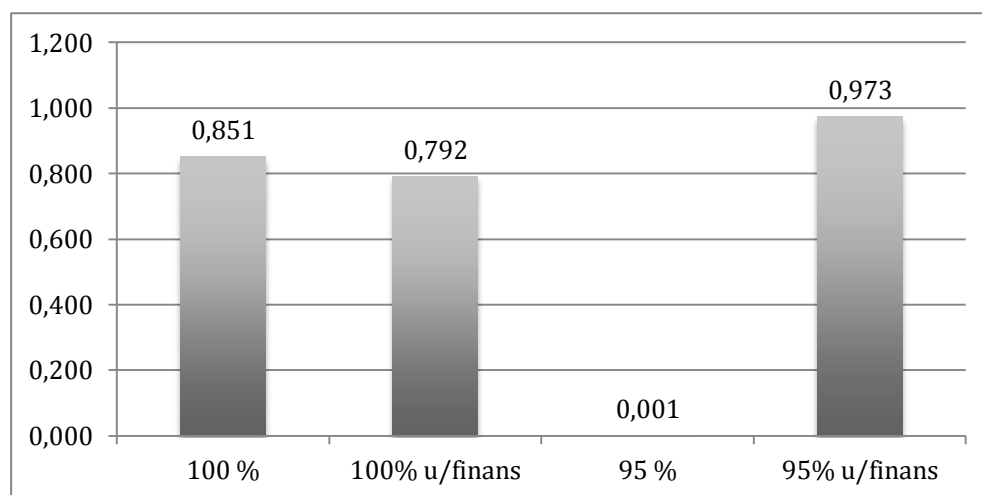
Ser man på gjennomsnittene for alle de fire nøkkeltallene, vil det være lett å konkludere med at disse tallene kan ha betydning for hvilken metode selskapene velger. Det er til dels store forskjeller, og alt ser veldig tydelig ut. Det er allikevel vanskelig å si om disse forskjellene skyldes tilfeldigheter, eller om det faktisk kan bekreftes. Det er her t-testen kommer inn i bildet, som vi skal gå nærmere inn på i neste kapittel.

4.1.2 T-test

T-testen viser om det virkelig er noen forskjell på tallene, eller om det skyldes tilfeldigheter. I det følgende skal vi presentere og kommentere p-verdiene som vi har kommet frem til under hvert nøkkeltall. Vi har for samtlige nøkkeltall i kapittel 4.1.1 regnet ut p-verdien.

Omsetning

P-verdi for omsetning

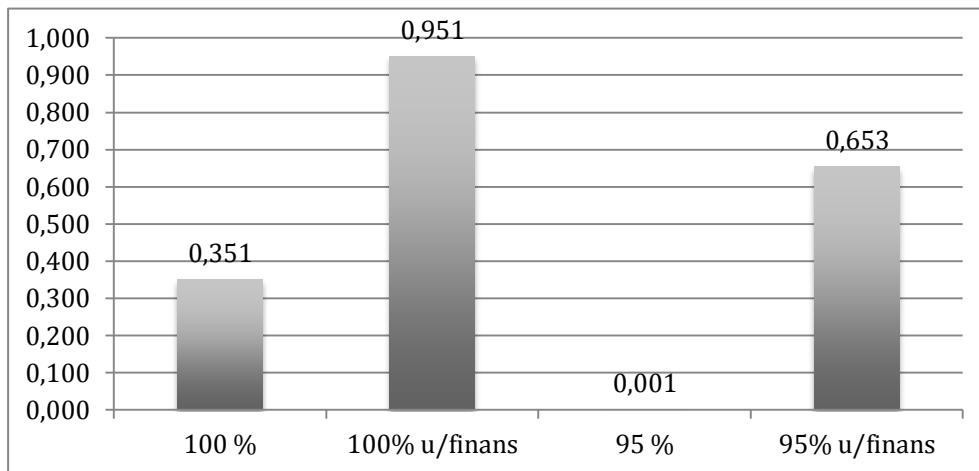
Figur 17: P-verdi for henholdsvis 100-prosent utvalg med og uten finans, samt 95-prosent utvalg med og uten finans. Det er tatt utgangspunkt i 164 selskaper i første stolpe, 149 i andre stolpe, 156 i tredje stolpe og 141 i fjerde stolpe.

Kilde: Egen studie

P-verdien for både et 100-prosent utvalg med og uten sektoren finans, samt et 95-prosent utvalg uten sektoren finans er alle over signifikansnivået på fem prosent. Dette betyr at t-testen ikke med sikkerhet kan bevise om omsetning har noe å si for hvilken metode for kontantstrømoppstilling selskapene velger. Videre viser t-testen med et 95-prosent utvalg med sektoren finans, en p-verdi på 0,001. Dette forteller oss at det kan være en forskjell med tanke på omsetning mellom selskapene som velger den direkte og indirekte metoden for kontantstrømoppstilling. Dette skyldes at de unormalt høye og lave observasjonene har blitt silt ut av utvalget. Når vi derimot trakk ut finansinstitusjonene var det ingen signifikant forskjell mellom metodene. Den forskjellen som vises i et 95-prosent utvalg kan altså skyldes sektoren finans.

Egenkapitalandel

P-verdi for egenkapitalandel

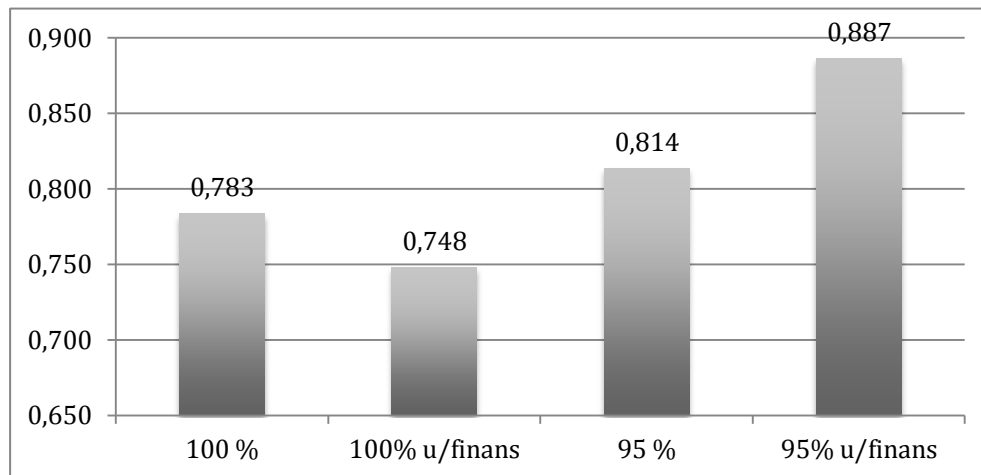
Figur 18: P-verdi for henholdsvis 100-prosent utvalg med og uten finans, samt 95-prosent utvalg med og uten finans. Det er tatt utgangspunkt i 164 selskaper i første stolpe, 149 i andre stolpe, 156 i tredje stolpe og 141 i fjerde stolpe.

Kilde: Egen studie

P-verdien for både et 100-prosent utvalg med og uten sektoren finans, samt et 95-prosent utvalg uten sektoren finans er alle over signifikansnivået på fem prosent. Dette betyr at t-testen ikke fullt ut kan bevise om egenkapitalandel har noe å si for hvilken metode for kontantstrømoppstilling selskapene velger. Videre viser t-testen med et 95 prosent utvalg med sektoren finans, en p-verdi på 0,001. Dette forteller oss at det kan være en forskjell med tanke på omsetning mellom selskapene som velger den direkte og indirekte metoden for kontantstrømoppstilling. Dette skyldes at de unormalt høye og lave observasjonene har blitt silt ut. Når vi derimot trakk ut finansinstitusjonene var den ingen signifikant forskjell mellom metodene. Den forskjellen som vises i et 95-prosent utvalg kan skyldes sektoren finans.

Likviditetsgrad 1

P-verdi for likviditetsgrad 1

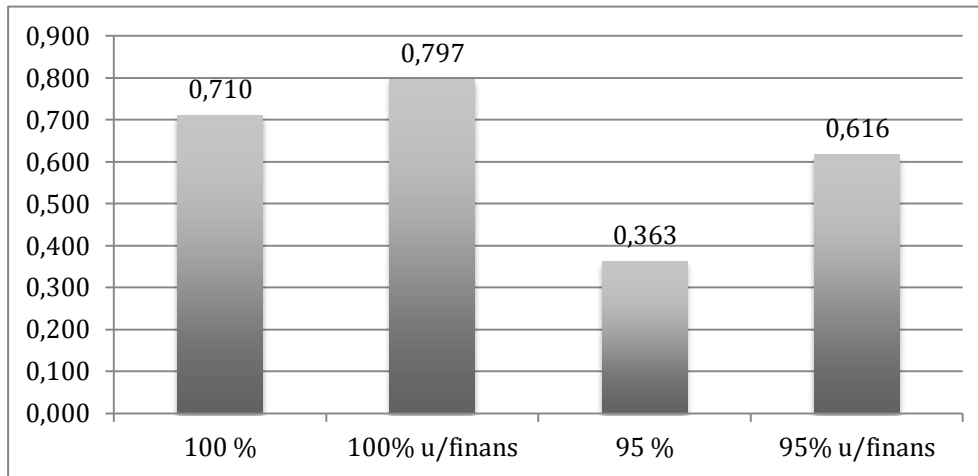
Figur 19: P-verdi for henholdsvis 100-prosent utvalg med og uten finans, samt 95-prosent utvalg med og uten finans. Det er tatt utgangspunkt i 164 selskaper i første stolpe, 149 i andre stolpe, 150 i tredje stolpe og 141 i fjerde stolpe.

Kilde: Egen studie

Figur 19 viser at p-verdien i alle de fire testene er over signifikansnivået på fem prosent. Dette betyr at t-testen ikke kan bevise at størrelsen på likviditetsgrad 1 har noe å si for hvilken metode for kontantstrømoppstilling selskapene velger å bruke.

Driftsmargin

P-verdi for driftsmargin

Figur 20: P-verdi for henholdsvis 100-prosent utvalg med og uten finans, samt 95-prosent utvalg med og uten finans. Det er tatt utgangspunkt i 161 selskaper i første stolpe, 146 i andre stolpe, 153 i tredje stolpe og 138 i fjerde stolpe.

Kilde: Egen studie

Figur 20 viser også at p-verdien i alle de fire testene er over signifikansnivået på fem prosent. I likhet med t-testen av likviditetsgrad 1 betyr dette at testen ikke kan bevise at driftsmargin har noe å si for hvilken metode for kontantstrømoppstilling selskapene velger å bruke.

4.1.3 Kjikkvadrattest

I løpet av undersøkelsen fikk vi en viss antagelse om at sektor hadde betydning for valg av metode. Kjikkvadrattesten kunne være en bekreftelse på dette. I den første testen hvor vi tok med hele utvalget ble p-verdien på 0,00068, se vedlegg 6, side 81. Dette forklarer at det er en signifikant forskjell mellom sektorene.

Vi tok også en kjikkvadrattest hvor vi utelot finansinstitusjonene. Dette gjorde vi for å se om det var finanssektoren som gjorde utslaget på den første kjikkvadrattesten. Denne gangen gav testen oss en p-verdi på 0,78, se vedlegg 7, side 82. Ved å utelate finansinstitusjonene var det ingen signifikant forskjell mellom sektorene. Dette viser at det er finansinstitusjonene som utgjør forskjellen. Kjikkvadrattesten kan dermed ikke fortelle oss om det er noen signifikant

forskjell mellom valg av metode. Men testen viser derimot at det er en signifikant forskjell mellom finanssektoren og alle de andre sektorene.

4.2 Kvalitative resultater

Mailene vi sendte til selskapene er kvalitative resultater, og forklarer hvorfor selskapene velger den kontantstrømoppstillingen som de gjør. En oversikt over mailene vi fikk av selskapene som benyttet seg av den direkte metoden kan ses i vedlegg 8, side 83. En oversikt over mailene vi fikk av selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden kan ses i vedlegg 9, 86. I kapittel 4.2.1 og 4.2.2 vil vi presentere selskapenes synspunkter på henholdsvis den direkte og den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling.

4.2.1 Brukerne av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling

Når det gjelder selskapene som velger den direkte metoden for kontantstrømoppstilling, viser undersøkelsen at finansinstitusjonene har mange av de samme begrunnelsene for at de velger den direkte metoden. Selskapene forklarer at det er lite fokus på kontantstrømoppstilling i finansinstitusjoner. Et av selskapene som benyttet seg av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling kom med følgende begrunnelse for valget:

Når det gjelder banker er den operasjonelle aktiviteten betalingsstrømmer som går utover resultatet (innlån og utlån) og på bakgrunn av dette er det vurdert at den direkte metoden er best egner for å vise aktiviteten til banken. Men når dette er sagt så styres ikke likviditeten i banker/ finansinstitusjoner ved bruk av den tradisjonelle kontantstrømoppstilling i regnskapet (selv om selvfølgelig likviditetsstyring er viktig for banker). Dette i motsetning til andre bransjer, hvor det legges betydelig mer vekt på kontantstrømoppstillingens betydning.

Et annet selskap skriver at:

...det er ingen nøkkeltall eller info fra kontantstrøm som benyttes til som styringsverktøy for konsernet. Dette henger sammen med balansen inkluderer kundemidler hvor det store bevegelse av likvide midler ut og inn, slik at kontantstrømoppstillingen i finansgrupper ikke gir de samme svar som i andre bedrifter innen andre bransjer.

Videre skriver enda et selskap at:

Kontantstrøm er som kjent enormt viktig for "vanlige" bedrifter. De har blant annet en bankforbindelse som er svært opptatt av deres kontantstrøm. For banker derimot så er ikke kontantstrømmen så viktig i seg selv, med den tilgangen som en bank alltid har til kontanter (så sant markedene ikke er i svært stresset situasjon), så den blir mest for å følge regelverket.

De ovennevnte sitatene kommer alle fra selskaper innenfor sektoren finans. Men også selskaper som ikke er innenfor sektoren finans poengterer at kontantstrømoppstillingen er utarbeidet for å følge regelverket. Et selskap innenfor sektoren materialer skriver at de «avlegger konsernregnskapet etter IFRS og selskapsregnskapet etter forenklet IFRS. I henhold til IAS 7 Kontantstrømoppstilling er det anbefalt å vise kontantstrømmer fra driftsaktiviteter etter den direkte metoden». Et selskap innenfor sektoren forbruksvarer skriver at «årsaken til at vi har valgt den direkte metoden er primært at dette er den anbefalte metoden iht. IAS7». Videre skriver et selskap innenfor sektoren energi at «Den direkte metoden er anbefalt både i henhold til IFRS og NRS da det er antatt at brukerne får bedre informasjon. Spesielt i forbindelse med estimering av framtidige kontantstrømmer.»

Videre viser mailene at flere av selskapene velger den direkte metoden fordi de mener at denne gir mest relevant og presentabel informasjon. Et selskap innenfor sektoren finans kommer med følgende utsagn om dette:

Bakgrunnen vår for å bruke den direkte modellen er i første omgang at vi mener denne modellen gir den beste presentasjonen av selskapet vårt. Ettersom den største kostnadsposten vår er kalkulatorisk (amortisering) og inngår i investeringsaktivitetene, gir modellen enn relativt enkel framstilling av den operasjonelle kontantstrømmen.

Et annet selskap skriver: «Vi bruker den direkte metoden da vi mener det gir best uttrykk for kontantstrømmene i selskapet. Dette understøttes av IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer som sier i punkt 19 at den direkte metoden er preferert.»

Videre spurte vi selskapene om hva de trodde var årsaken til at flertallet av selskapene på Oslo Børs valgte å benytte seg av den indirekte metoden. Et av svarene vi fikk var:

Jeg tror at dette har sammenheng med at det er mer krevende å utarbeide kontantstrømoppstillingen etter den direkte metoden (velger ofte minste motstands

vei). Ut i fra et informasjonssynspunkt burde man definitivt ha valgt den direkte metoden da denne gir mer relevant og pålitelig informasjon (forutsatt at den er korrekt utarbeidet).

Et annet selskap skrev: «Høyst sannsynlig fordi den er litt lettere å sette opp og at den gir en slags bro mellom resultatregnskapet og balansen for å forklare kontantstrømmene i selskapet.»

Et annet selskap skriver: «Vi kan ikke huske at vi gjorde så mye utredning mht valg av metode tilbake i tid».

4.2.2 Brukerne av den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling

Når det gjelder selskapene som velger den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling viser undersøkelsen umiddelbart to begrunnelser som går igjen: sammenlignbarhet mellom selskaper og tidsbruk på rapportering.

Når det gjelder sammenlignbarhet mellom selskaper skriver et selskap innenfor sektoren materialer: «Siden den indirekte metoden er så dominerende i markedet oppfatter vi at sammenlignbarhet mellom selskaper ivaretas gjennom denne metoden.» Et annet selskap innenfor sektoren materialer skriver videre: «Når få selskaper bruker den direkte metode, betyr det også at eksterne lesere av regnskapet ikke like enkelt vil kunne sammenligne vår kontantstrøm med sammenlignbare selskaper, dersom vi hadde valgt å bruke den direkte metode.»

Videre skriver et selskap innenfor sektoren finans: «Mulig den direkte modellen er lite etterspurt siden det er få muligheter til å sammenligne med andre selskaper når det bare er 7% av de børsnoterte selskapene som benytter den?». Dette utsagnet støttes opp av følgende utsagn fra et selskap innenfor sektoren energi:

... det faktum at det finnes en vel innarbeidet metode som de fleste selskaper benytter, som samtidig også er velkjent av brukere av regnskap, har formodentlig innvirket på hvilken metode man har valgt å legge til grunn i sin rapportering av regnskapstall.

Når det gjelder tidsbruk på rapportering skriver et selskap at de har valgt den indirekte metoden delvis på bakgrunn av praktiske argumenter. Disse er blant annet «at den direkte metoden ville krevd betydelig økt rapportering fra datterselskaper og mer detaljert oppfølging av kontantstrømmer i utenlandsk valuta.» Et annet selskap skriver at det ved oppkjøp av nye selskaper vil være enklere og raskere å tilpasse rapporteringen fra de nye selskapene, da de fleste bruker den indirekte metoden fra før av. Selskapet som har valgt den indirekte metoden delvis på bakgrunn av praktiske argumenter skriver også at «Ved bruk av den direkte metoden kreves rapportering av avstemming mot resultatet som inngår i den indirekte metoden som tillegg, dvs. denne informasjonen må uansett utarbeides som i dag.» Videre skriver et annet selskap at «det er en tilnærmet umulig oppgave i et stort konsern med mange juridiske enheter, ulike valutasorter, å innrette sin praktiske daglige bokføring til å inkludere direkte metode for kontantstrømformål.»

Et selskap innenfor sektoren industri kom med følgende utsagn:

Vi, som de fleste børsnoterte selskap, fokuserer i første omgang på drift og resultatet, det vil si forskjellen mellom inntekter og kostnader. Dernest fokuserer vi på at kontantstrømmen følger driften og hva utover resultatet som belaster/påvirker kontantstrømmen. Derfor er det viktig for oss når vi ser på pengeforbruket(cashflow) at vi får et forhold til hvordan pengene som er tjent er brukt; endring arbeidskapital, finansrelaterte poster, betalbar skatt, investering i anleggsmidler, investering i tomter, investering i nye selskaper etc.

Et annet selskap kom med følgende svar på hvorfor de hadde valgt den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling: «Vår vurdering er også at den indirekte metoden er lettere å bruke på konsernnivå fordi man i større grad kan hente informasjon direkte fra konsernets resultat og balanse, noe som forenkler prosessen.»

Et selskap innenfor sektoren energi skriver at Earnings Before Interests, Taxes, Depreciations and Amortisations (EBITDA) er et viktig nøkkeltall i deres selskap, og videre skriver et annet selskap innenfor sektoren materialer at:

Både vi, analytikere og investorer fokuserer mye på EBITDA. Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter (før skatt og finans) skal i utgangspunktet være lik EBITDA og gir et bilde på resultat kvaliteten. For oss er nivå på arbeidskapital og dens

endringer viktigere enn å fokusere på inn- og utbetalinger fra kunder/leverandører slik man gjør i den direkte metoden.

Et selskap skrev: «Kontantstrøm før finansielle poster sier oss hvor mye av den løpende driften som er selvfinansierende og som kan gi grunnlag for utbytte eller nedbetaling av gjeld.» Selskapet skrev også at de har:

... høyt avkastningskrav til egenkapital samt at fremmedkapital koster penger. Derfor ønsker vi at driften er mest mulig selvfinansierende og at vi binder minst mulig kapital. Våre bonus modeller er bygget om opp rundt EVA (economic value added) det vil si avkastning utover konsernets krav til avkastning på kapital. Gjennom den indirekte cashflowen ser vi om utviklingen følger driften og sammenheng mellom drift og kontanter. Jo lavere kapitalbinding, jo høyere blir avkastningen på investert kapital når resultatet er konstant.

Videre skriver selskapet at ved å få lengre betalingsbetingelser hos deres leverandører, vil leverandørene i teorien være med på å finansiere selskapets drift. Selskapet skriver at:

En parallell til dette er at vi definerer at det er kapital tilgjengelig. Dersom virksomheten et år ikke er selvfinansierende fordi vi f. eks. vokser eller kjøper nye selskaper, så vil det være aktuelt for oss å låne penger eller be eierne om ytterligere kapital til formålet.

Når det gjelder alternativ kapital kommer selskapet med følgende utsagn:

Hadde vi ikke hatt tilgjengelig alternativ kapital (og det kan kanskje være den situasjonen de 7,32% av børselskapene representerer), så ville kanskje fokus vært enda mer på hva som blir innbetalt og hva som blir utbetalt direkte, fordi vi ikke hadde mer å rutte med.

Selskapet mener derfor at «den indirekte metode for kontantstrøm vil være den eneste farbare veg for oss som et langsiktig selskap med fokus på kontinuerlig drift og å få inn pengene».

Man har også fått flere svar som tyder på at valg av kontantstrømmetode ikke er høyeste prioritet i arbeidet med årsregnskapet. Et selskap skriver blant annet at «Vi har ikke tatt noe bevisst valg rundt dette.» Et annet selskap skriver at det er «... sjelden vi opplever at den direkte modellen etterspørres.» Et siste selskap er inne på noe av det samme, hvor de skriver

at «Det kan diskuteres hvor vidt det gir særlig tilleggsverdi for brukerne av regnskapet å få kontantstrømmene presentert etter den direkte metode kontra den indirekte».

5. Drøfting

Problemstillingen i vår studie er følgende:

Hvorfor bruker selskapene den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling, fremfor den anbefalte direkte metoden?

Med utgangspunkt i problemstillingen vil vi i det følgende drøfte og analysere våre resultater av undersøkelsene vi har gjennomført opp mot teori og tidligere studier. Vi fant ut at kun tolv selskaper benyttet den direkte metoden for kontantstrømoppstilling, og hele 152 selskaper benyttet den indirekte metoden.

5.1 Tidsbruk på rapportering

I NRS(F) Kontantstrømoppstilling skrives det at den indirekte metoden er mest utbredt i praksis. Dette er blant annet fordi den oppfattes som enkel og mindre arbeidskrevende å utarbeide enn den direkte metoden. I kontakt med selskapene notert på Oslo Børs var tidsbruk på rapportering et argument som skilte seg ut. Dette gjaldt selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling. I det følgende vil vi drøfte om denne påstanden, samt elementer knyttet til påstanden, kan ha betydning for valg av metode.

5.1.1 Rapportering fra datterselskaper

En av opplysningene vi noterte oss i mailene var at flere selskaper som benyttet seg av den indirekte metoden mente at den direkte metoden ville krevd økt rapportering fra datterselskapene. Her er det spesielt snakk om mer detaljert oppfølging av kontantstrømmer i utenlandsk valuta.

Da økt rapportering fra datterselskaper krever økt tidsbruk på rapportering, vil også lønn og andre administrasjonskostnader stige. Jo mer penger selskapet bruker på slike tidskrevende aktiviteter, jo dårligere blir lønnsomheten til selskapet. Som sagt i kapittel 1 2.1.4 faller kostnaden til slutt tilbake på investorene i form av lavere avkastning. I følge Kristoffersen (2012) viser lønnsomheten hvilken evne et selskap har til å skape et overskudd. Driftsmargin er et nøkkeltall som kan vise lønnsomheten til et selskap. T-testen for driftsmargin viste at det

ikke er noen signifikant forskjell, og har dermed ikke betydning for hvilken metode selskapene velger.

Rapportering fra datterselskaper kan vises å være mer tidskrevende for selskapene på grunn av kontantstrømmer i utenlandsk valuta. I mailene så vi imidlertid at et selskap som benytter seg av den direkte metode for kontantstrømoppstilling kom med en relevant innvending til dette:

De fleste børsnoterte selskaper har forhåpentligvis så gode regnskapssystemer at de designe rapporter og uttrekk fra systemet som gir dem all relevant input til kontantstrøm etter den Direkte metoden. Å etablere rapporteringsprosedyren gjøres en gang og etter dette så er det like enkelt som den indirekte metoden.

5.1.2 Oppkjøp av nye selskaper

En annen opplysning vi noterte oss i mailene blant selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling, var oppkjøp av nye selskaper. Dette kan knyttes opp i mot forrige kapittel, da nye selskaper til en viss grad kan sammenlignes med datterselskaper. Det nye selskapets kontantstrømoppstilling må implementeres i det allerede eksisterende selskapets kontantstrømoppstilling. Et selskap innenfor sektoren energi skrev: «Ved kjøp av nye virksomheter enklere/raskere å tilpasse rapporteringen fra de nye selskapene (de fleste bruker den indirekte metoden)». Dette fordi hele 92,7 prosent av selskapene notert på Oslo Børs benytter seg av den indirekte metoden. Den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling dominerer altså markedet. Dersom selskapet som nevnte dette hadde benyttet seg av den direkte metoden ved oppkjøp av nye selskaper, hadde tidsbruken på tilpasningen blitt betydelig lengre. Dette ville igjen krevd flere ressurser for å kunne omstille seg det nye selskapet. Kostnadene vil også her til slutt falle tilbake på investorene i form av lavere avkastning.

Som selskapet vi nevnte i kapittel 5.1.1 skrev, ville etableringen av en ny rapporteringsprosedyre gjøres en gang. Implementeringen av et nytt selskap i kontantstrømoppstillingen ville også være noe som ble gjort en gang, og deretter like enkelt som etter den indirekte metoden. Dersom det nye selskapet blir implementert som et datterselskap, vil morselskapet ha så stor innflytelse at en endring av metode for

kontantstrømoppstilling ville være mulig. Dette ville også vært en engangsprosedyre, som følgelig ville være mer tidskrevende. Kostnadene ville ved denne økte tidsbruken dermed være en engangskostnad.

5.2 Sammenlignbarhet mellom selskaper

152 av 164 selskaper på Oslo Børs velger den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling. Dette er en prosentandel på hele 92,7 prosent. Kan grunnen til denne enorme andelen være at det skal være enklere for interne og eksterne brukere av kontantstrømoppstillingen å kunne foreta sammenligninger mellom selskaper?

Det sier seg selv at det er lettere å sammenligne data som er behandlet på samme grunnlag og som har det samme oppsettet. Flere av selskapene som bruker den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling begrunner nettopp valget sitt med mulighet for sammenligning mellom selskaper. Et selskap innenfor sektoren energi skriver at «siden den indirekte metoden er så dominerende i markedet oppfatter vi at sammenlignbarhet mellom selskaper ivaretas gjennom denne metoden».

Videre peker flere selskaper som benyttet den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling på at brukerne av regnskapet er vant til å se og forstå den indirekte metoden. På denne bakgrunn mener de derfor at informasjon fra den indirekte metoden kan verdsettes mer i markedet, enn informasjon fra den direkte metoden som kun tolv selskaper i vårt utvalg brukte.

Sammenligning blir av Maynard (2013) sett på som en viktig egenskap for finansiell informasjon, som er med på å gjøre informasjonen mer relevant og troverdig. Dette begrunner han med at brukerne av finansiell informasjon hele tiden må velge mellom ulike alternativer.

Det kan ikke sies å være noen ulempe ved å bruke den samme metoden for kontantstrømoppstilling med tanke på sammenligning av selskaper. Spørsmålet er heller om det skulle vært pålagt å bruke enten bare den direkte eller bare den indirekte metoden. Dette ville ført til at samtlige selskaper benyttet en felles metode, og dermed var sammenligning mulig for alle. Å sammenligne en kontantstrømoppstilling etter den direkte og den indirekte

metoden krever svært god regnskapsforståelse og gjerne tilleggsberegninger for å komme frem til sammenlignbare tall.

5.3 Ubevisst valg av metode for kontantstrømoppstilling

Gjennom svarene vi fikk på mail, ser det ut til at kontantstrømmen ikke er viet like mye oppmerksomhet hos alle selskapene. «Årsaken til at vi har valgt den direkte metoden er primært at dette er den anbefalte metoden ihht. IAS7.» Dette er et svar som går igjen flere ganger. Noen selskaper går enda lenger, og sier blant annet at «vi har ikke tatt noe bevisst valg rundt dette». Det som kan være interessant er at selskaper som ikke har noen begrunnelse for sitt valg, likevel velger å gå imot anbefalingene som er gitt. Ser man på svarene man fikk, kommer man også over flere som sier at brukere ikke etterspør den direkte metoden. Dette kan fort knyttes opp mot kost-nyttevurdering. For at selskapene skal være villige til å bruke tid og penger på å sette kontantstrømmen opp etter den direkte metoden, er de avhengige av å kunne se at dette gir klare fordeler for brukerne. Det er mulig at de ikke ser nytten i dette, og dermed velger metoden som anses som lettest.

5.4 Sektor

Flere tidligere studier, gjort av blant annet Vinje et al. (2013) for PwC, nevner sektor som en avgjørende faktor i valg av kontantstrømmetode. Kjikvadrattesten vi tok på vår undersøkelse bygger opp under dette, da resultatet viser oss at sammenhengen mellom type sektor og kontantstrømmetode ikke er tilfeldig. Ut i fra tallene er det allikevel bare en sektor det er mulig å se klare sammenhenger i, og det er finanssektoren. I de andre sektorene er det jevnt spredd, hvor antall direkte brukere ligger på mellom 0 til 13 prosent. Dette kommer også frem når man foretar en ny kjikvadrattest hvor man utelater finanssektoren. Da viser p-verdien at sektor ikke har noen sammenheng med valg av metode.

Har dette noen sammenheng med nytteverdien av en kontantstrøm i de forskjellige sektorene? Det er vanskelig å si hvor stor nytte en kontantstrøm har i hver sektor, da dette kan variere mye fra selskap til selskap. Det er likevel verdt å merke seg at flere av finansselskapene skriver i mail at kontantstrømmen er mindre viktig for dem, da blant annet tilgangen til kontanter i en normal situasjon alltid vil være til stede. At de selskapene som har mindre bruk

for kontantstrøm velger å følge anbefalingen, og dermed ta i bruk en metode som er ansett for å være noe mer tidkrevende, kan være interessant.

5.5 Egenkapitalandel, likviditetsgrad 1 og driftsmargin

Når vi så på gjennomsnittet til egenkapitalandelen kunne det i flere av utvalgene se ut som det var en forskjell mellom metodene. T-testen viser videre at det kun ved et 95-prosent utvalg kan være en forskjell i forhold til egenkapitalandel. Hvordan kan man forklare at egenkapitalandelen har en innvirkning på valg av metode ved et 95-prosent utvalg?

En mulig forklaring er at den direkte metoden har et stort fokus på det som blir innbetalt og utbetalt direkte, slik at brukerne av den direkte metoden hele tiden har kontroll på hvilke midler de har tilgjengelig. Den indirekte metoden har mindre fokus på dette, og det kan kanskje derfor være naturlig at egenkapitalandelen er høyere hos brukerne av den indirekte metoden. Et av selskapene vi kontaktet på mail var inne på dette, hvor de skriver at «hadde vi ikke hatt tilgjengelig alternativ kapital [...] så ville kanskje fokus vært enda mer på hva som blir innbetalt og hva som blir utbetalt direkte, fordi vi ikke hadde mer å rutte med». En annen mulig forklaring er det faktum at utslaget på t-testen forsvinner om man ser på et 95-prosent utvalg uten finanssektoren. Dette kan tyde på at den største forskjellen kommer fra selskapene innenfor den litt spesielle finanssektoren, og at forskjellen ikke ligger i egenkapitalandelen til de resterende selskapene.

En kontantstrømoppstilling viser et selskaps innbetalinger og utbetalinger, med andre ord deres likviditet. Likviditetsgraden sier noe om et selskaps tilgang på kapital. Likviditeten vil være viktig for alle selskaper, men det viser seg at det likevel ikke er like viktig for banker som for selskaper i andre sektorer. Grunnen til dette er at en bank hele tiden har tilgang til kontanter. T-testen viser at likviditetsgrad 1 ikke har betydning for valg av metode, selv om gjennomsnittstallene kan gi et annet inntrykk.

Vår studie viser også at det er store forskjeller på gjennomsnittstallene for driftsmargin mellom de direkte og indirekte brukerne. T-testen viser allikevel at dette skyldes tilfeldigheter.

5.6 Omsetning

Flere av selskapene som ble spurt gjennom mailkorrespondanse, nevnte at den direkte metoden ville være svært vanskelig å gjennomføre i et stort konsern. Økt rapportering fra datterselskapene var blant annet en faktor som gikk igjen mange ganger. Da kan det være spennende med våre gjennomsnittstall, som viser at brukerne av den direkte metoden har større omsetning enn brukerne av den indirekte metoden. T-testen på et 100-prosent utvalg viser at forskjellene skyldes tilfeldigheter, og at omsetningen ikke har noen innvirkning på valg av metode. Når man derimot tar et 95-prosent utvalg, viser t-testen at dette absolutt ikke er noen tilfeldighet med en p-verdi på 0,001. Det kan med denne t-testen i bakhånd se ut til at omsetning har en innvirkning på valg av metode, men at det er de store selskapene som velger den direkte metoden.

En mulig forklaring her kan være at dette har sammenheng med at større selskaper har større økonomiavdelinger, og dermed mer ressurser å bruke på utarbeidelse av årsregnskapet. Det er allikevel ikke noen grunn til å betvile svarene vi har fått fra selskapene på mail. Omsetning kan være et mål som ikke alltid gjenspeiles i et selskaps kompleksitet og størrelse. Et selskap kan for eksempel ha en svært høy omsetning, men allikevel ha et enkelt og greit regnskap. En annen mulighet er også her at selve forskjellen ligger hos selskapene i finanssektoren. Når man tar et 95-prosent utvalg uten finanssektoren, blir utslaget på t-testen borte. Finansinstitusjonene er ofte store konsern med høy omsetning, og når man tar bort disse ser man at det ikke finnes noen signifikant forskjell på de resterende selskapene.

5.7 Estimering av fremtidige kontantstrømmer

En viktig begrunnelse for hvorfor brukerne av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling velger som de gjør, er muligheten til å kunne estimere fremtidige kontantstrømmer. Det er også i følge IAS 7 kun den direkte metoden som gir nyttig informasjon i forbindelse med estimering av fremtidige kontantstrømmer. Et selskap innenfor sektoren energi skrev at «den direkte metoden er anbefalt i henhold til IFRS og NRS da det er antatt er brukerne får bedre informasjon. Spesielt i forbindelse med estimering av framtidige kontantstrømmer».

Den direkte metoden har et større fokus på hva som blir innbetalt og utbetalt direkte, og ved bruk av denne metoden har selskapene god kontroll på hvilke midler de har tilgjengelig.

Den indirekte metoden har et mindre fokus på å vise hvilke midler som er tilgjengelige. En mulig grunn kan som skrevet av et selskap, være at selskapene som benytter seg av den indirekte metoden har mer midler å rutte med. Jo mer midler et selskap har tilgjengelig, jo sikrere vil det være at de kan betale sine forpliktelser når de forfaller. Et selskap som benyttet seg av den indirekte metoden skrev: «Vi, som de fleste børsnoterte selskap, fokuserer i første omgang på drift og resultat, det vil si forskjellen mellom inntekter og kostnader.» Videre var det viktig for selskapet at kontantstrømmen viste driften og hva som utover resultatet belaster eller påvirker kontantstrømmen. Det er derfor viktig for selskapet når de ser på pengeforbruket at de får et forhold til hvordan pengene som er tjent blir brukt. Eksempler på dette gitt fra selskapet er «endring i arbeidskapital, finansrelaterte poster, betalbar skatt, investering i anleggsmidler, investering i tomter, investering i nye selskaper etc.»

Likviditetsgrad 1 er et nøkkeltall som viser hvilken evne et selskap har til å betale sine forpliktelser når de forfaller. Når vi så på gjennomsnittet for likviditetsgrad 1, var gjennomsnittet for selskapene som benyttet seg av den direkte metoden lavere enn for selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. Dette var tilfelle i alle de fire utvalgene. Dette kan tyde på at selskapene som benyttet seg av den direkte metoden har dårligere likviditet enn selskapene som benyttet seg av den indirekte metoden. P-verdien for likviditetsgrad 1, i alle de fire utvalgene, viser videre at det ikke er en signifikant forskjell mellom selskapene som benytter seg av hver av metodene. Det kan dermed ikke gjennom t-testen bevises at likviditetsgrad 1 har noe å si for valg av metode.

6. Konklusjon

Vår problemstilling var: Hvorfor bruker selskapene den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling fremfor den anbefalte direkte metoden? Ut i fra denne problemstillingen har vi gjennom vår studie kommet frem til to hovedårsaker til hvorfor selskapene bruker den indirekte metoden fremfor den direkte metoden. Disse årsakene var tidsbruk på rapportering og sammenlignbarhet mellom selskaper.

Det kom frem at tidsbruk hadde noe å si for valg av den indirekte metoden, og at mer tidsbruk på rapportering også førte til økte kostnader i forbindelse med rapporteringen. Ved tidsbruk på rapportering var det i hovedsak snakk om rapportering fra datterselskaper og oppkjøp av nye selskaper. Brukerne av den indirekte metoden velger derfor å benytte seg av denne metoden, da det ved eventuelle oppkjøp mest sannsynlig er kjøp av selskaper som bruker den indirekte metoden.

Det kom også frem at sammenligning mellom selskaper var viktig for selskapenes valg av den indirekte metode. Det kom frem at selskapene synes at det er lettere å sammenligne kontantstrømmer fra forskjellige selskap, om de er satt opp etter samme metode. De velger derfor å bruke den indirekte metoden, da det er denne som er mest utbredt i praksis.

Vi fant også andre årsaker som påvirket valg av kontantstrømmetode.

Sektor viste seg å være en faktor som påvirket valg av metode, men dette var i hovedsak på grunn av det høye antall brukere av den direkte metoden blant finansinstitusjonene.

Finansinstitusjonene oppgir likevel at de ikke har like stor nytte av å utarbeide en kontantstrøm, som andre selskaper kan ha.

Estimering av fremtidige kontantstrømmer er en årsak til at brukerne av den direkte metoden har valgt denne metoden. Dette skyldes at det ved den indirekte metoden ikke fremkommer informasjon som trengs for å kunne estimere fremtidige kontantstrømmer. Banker og andre finansinstitusjoner har et stort behov for å kunne estimere fremtidige kontantstrømmer. For finansinstitusjoner er det viktig å vite at kundene har en stabil likviditet over tid, som videre kan sikre betaling av forsikringer og nedbetaling av eventuelle lån.

Til slutt må det nevnes at den økonomiske situasjonen et selskap befinner seg i, ikke spiller en avgjørende rolle i valg av kontantstrømmetode. Flere selskaper har kun valgt metode på grunn av standardenes anbefaling, og noen selskaper har ikke noe bevisst valg rundt valg av metode.

Hensikten med en standard og deres anbefalinger er å få flest mulig til å følge den. Både NRS (F) Kontantstrømoppstilling og IAS 7 Oppstilling av kontantstrømmer anbefaler den direkte metoden for kontantstrømoppstilling. Dette begrunnes med at brutto kontantstrømmer som fremkommer ved rapportering etter den direkte metoden, kun kan gis av selskapet selv på grunn av nødvendige grunnlagsmaterialer. I tillegg begrunner IAS 7 dette med at den direkte metoden gir informasjon som trengs for å estimere fremtidige kontantstrømmer, og som ikke fremkommer ved bruk av den indirekte metoden. NRS skriver i sin standard at den indirekte metoden ikke oppfyller hovedformålet med en kontantstrømoppstilling, som er å vise kontantstrømmer. Dette er standardsetternes begrunnelse for deres anbefaling av direkte metode, men hvilken metode for kontantstrømoppstilling foretrekkes egentlig av brukerne?

Dersom standardsetterne ønsker at flere skal benytte seg av deres anbefaling, må den direkte metoden kanskje bli påbudt. Det viser seg at den anbefalte direkte metoden for kontantstrømoppstilling kun benyttes av 7,3 prosent av selskapene notert på Oslo Børs. For at selskapene skal være villige til å bruke tid og penger på å sette kontantstrømmen opp etter den direkte metoden, er de avhengige av å kunne se at dette gir klare fordeler for brukerne. Dette kan fort knyttes opp mot kost-nyttevurdering. Det er mulig at selskapene ikke ser nytten i dette, og dermed velger metoden som anses som lettest. Dersom det imidlertid viser seg at det er den indirekte metoden som gir mest nytte blant brukerne, må det kanskje vurderes om det er denne metoden som må påbys. Ved å forholde seg til en metode for kontantstrømoppstilling ville det bli mulighet for sammenligning mellom andre selskaper, samt problemene med tidsbruk på rapportering ved oppkjøp av selskaper vil falle bort.

Noe som kunne vært interessant å forsket på videre, er hvilken metode for kontantstrømoppstilling som foretrekkes blant brukerne av finansiell informasjon. Hvilken metode er det som egentlig gir mest nytte for brukerne? Hvorfor finansinstitusjonene er hovedbrukerne av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling kunne også vært interessant å gått videre med. Det er interessant at finansinstitusjoner velger å følge anbefalingen fra standardene, da de opplyser om at kontantstrøm er mindre viktig for

selskaper innenfor denne sektoren, siden de alltid vil ha tilgang til kontanter. Hva kan da være årsaken til at de da benytter seg av den metoden som er ansett for å være mest tidkrevende?

7. Litteraturliste

- Baksaas, K. M. (2009). Forslag til nye oppstillingsplaner for årsregnskapet. *Magma*, 12(3), 62-76. Hentet fra <http://www.magma.no/forslag-til-nye-oppstillingsplaner-for-aarsregnskapet>
- Clinch, G., Sidhu, B. & Sin, S. (2002). The Usefulness of Direct and Indirect Cash Flow Disclosures. *Review of Accounting Studies*, 7, 383-404. Hentet fra <http://link.springer.com/article/10.1023/A:1020759511460>
- Den norske Revisorforening. (2011). *IFRS på norsk: Forskrift om internasjonale regnskapsstandarder* (4. utg.). Oslo: Den norske Revisorforening
- Dietz, G.N. & Rikert, R. (Red.). (1998). *Accounting trends & techniques*. New York: American Institute of Certified Public Accountants.
- Drtina, R.E. & Largay III, J.A. (1985). Pitfalls in Calculating Cash Flow from Operations. *The Accounting Review*, 60(2), 314-326. Hentet fra <http://www.jstor.org/stable/246795?seq=12>
- Dyrnes, S. (2008). Kontantstrømoppstillingen – gammel og utdatert? *Praktisk økonomi & finans*, 24(3), 68-82. Hentet fra http://www.idunn.no/ts/pof/2008/03/kontantstromoppstillingen_-_gammel_og_utdatert
- E-conomic. (u. å.). *Kontantstrømoppstilling – Hva er det?*. Hentet 4. februar 2014 fra <http://www.e-conomic.no/regnskapsprogram/ordliste/kontantstromoppstilling>
- Goyal, M.K. (2004). A Survey on Popularity of The Direct Method of Cashflow Reporting. *The Journal of Applied Management Accounting Research*, 2(2), 41-52. Hentet fra <http://www.cmaweblines.org/joomla4/images/stories/JAMAR%202004%20Summer/jamar-v2-2-goyal.pdf>
- Hoff, K. G. (2010). *Bedriftens økonomi* (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- IFRS Foundation. (2012). *IAS 7 Statement of Cash Flows*. Hentet 13.januar 2014 fra <http://www.ifrs.org/Documents/IAS7.pdf>
- Johannessen, A., Christoffersen, L., Tufte, P. A. (2011) *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag*. (3. utg.). Oslo: Abstrakt forlag AS.
- Kristoffersen, T. (2012). *Årsregnskapet* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Luft, S. (2012, 17. januar). Cash Flow Statement: What Is Its Purpose?. Hentet fra <http://www.cfgrow.com/blog/bid/118688/Cash-Flow-Statement-What-Is-Its-Purpose>
- Maynard, J. (2013). *Financial accounting, reporting & analysis*. Oxford: Oxford University Press.

- Oslo Børs. A (u.å.). *Vilkår for notering*. Hentet fra <http://www.oslobors.no/Oslo-Boers/Notering/Aksjer-egenkapitalbevis-og-retter-til-aksjer/Vilkaar-for-notering>
- Oslo Børs. B (u.å.). *Forskjellen mellom Oslo Børs og Oslo Axess*. Hentet fra <http://www.oslobors.no/Oslo-Boers/Notering/Aksjer-egenkapitalbevis-og-retter-til-aksjer/Forskjellen-mellom-Oslo-Boers-og-Oslo-Axess>
- Oslo Børs. C (u.å.). *Global Industry Classification Standard (GICS)*. Hentet fra http://www.oslobors.no/markedsaktivitet/sectors?newt__menuCtx=1.1
- Preacher, K.J. (2001, april). Calculation for the chi-square test. Hentet fra <http://www.quantpsy.org/chisq/chisq.htm>
- PricewaterhouseCoopers AS. (u.å.). *Om oss*. Hentet 28. februar 2014 fra <http://www.pwc.no/no/om/index.jhtml>
- Regnskapsloven. (1998). *Lov om årsregnskapet m.v. av 17.juli 1998 nr.65*. Hentet 15.januar 2014 fra <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56>
- Regnskapsstiftelsen (2011). *Foreløpig Norsk RegnskapsStandard: Kontantstrømoppstilling*. Hentet 13.januar 2014 fra http://www.regnskapsstiftelsen.no/arch/_img/9572086.pdf
- Sondhi, A.C., Sorter, G.H., Ross, V.C. & White, G.I. (1988). Cash Flow Redefined: FAS95 and Security Analysis. *Financial Analyst's Journal*, 44(6), 19-20. Hentet fra <http://www.jstor.org/stable/4479162?seq>
- Tofteland, A. (2011). *Finansregnskap: Vurdering og analyse* (3. utg.). Oslo: Fagbokforlaget.
- Ubøe, J. (2012). *Statistikk for økonomifag* (4. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Vinje, Frostrud, Hoslemo & Strandberg (2013). *Årsrapportundersøkelsen 2012*. Hentet fra http://www.e-magin.se/v5/viewer/files/viewer_s.aspx?gKey=s05910ks&emwgt

8. Vedlegg

Vedlegg 1	Kontantstrømoppstilling direkte metode
Vedlegg 2	Kontantstrømoppstilling indirekte metode
Vedlegg 3	Mail til selskapene
Vedlegg 4	Definisjoner av de ti ulike sektorene etter inndelingen til GICS
Vedlegg 5	Kontantstrømoppstillinger etter den direkte metoden
Vedlegg 6	Kjikvadrattest med finans
Vedlegg 7	Kjikvadrattest uten finans
Vedlegg 8	Mail fra selskapene som bruker den direkte metoden for kontantstrømoppstilling
Vedlegg 9	Mail fra selskapene som bruker den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling

Vedlegg 1. Kontantstrømoppstilling direkte metode

Kilde: Fagbokforlaget, hentet fra http://fagbokforlaget.no/filarkiv/kontantstrom_direkte.pdf

KONTANTSTRØMOPPSTILLING – DIREKTE METODE		
	<i>Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter (drift)</i>	
	Innbetaling fra salg av varer og tjenester	
	Utbetaling for varer og tjenester for salg og eget forbruk	
	Utbetaling til ansatte, arbeidsgiveravgift og skattetrekk	
	Innbetaling/utbetaling ved kortsiktige aksjeinvesteringer	
	Innbetaling av renter	
	Utbetaling av renter	
	Utbetaling i skatter og avgifter	
A	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter (drift) =	
	<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>	
	Innbetaling ved salg av varige driftsmidler	
	Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	
	Innbetaling ved salg av aksjer (langsiktige investeringer)	
	Utbetaling ved kjøp av aksjer (langsiktige investeringer)	
B	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter =	
	<i>Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter</i>	
	Innbetaling ved opptak av ny langsiktig gjeld (lån)	
	Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld (lån)	
	Innbetaling ved opptak av ny kortsiktig gjeld (lån)	
	Utbetaling ved nedbetaling av kortsiktig gjeld (lån)	
	Netto endring av kassakreditt	
	Innbetaling av ny egenkapital	
	Utbetaling av aksjeutbytte	
C	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter =	
	(A+B+C) Netto endring av kontantbeholdningen i perioden =	
	+ Kontantbeholdning ved periodens begynnelse	
	= Kontantbeholdning ved periodens slutt	=

Vedlegg 2. Kontantstrømoppstilling indirekte metode

Kilde: Fagbokforlaget, hentet fra <http://fagbokforlaget.no/filarkiv/kontantstrom-indirekte.pdf>

KONTANTSTRØMOPPSTILLING – INDIREKTE METODE		
	<i>Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter (drift)</i>	
	Resultat før skatt	
	Utbetalt i skatt	
	Avskrivninger og nedskrivninger	
	Gevinst/tap ved salg av anleggsmidler	
	Økning/nedgang i omløpsmidler (varelager mv)	
	Økning/nedgang i kortsiktig gjeld (leverandørgjeld mv)	
A	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter (drift) =	
	<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>	
	Innbetaling ved salg av varige driftsmidler	
	Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	
	Innbetaling ved salg av aksjer (langsiktige investeringer)	
	Utbetaling ved kjøp av aksjer (langsiktige investeringer)	
B	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter =	
	<i>Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter</i>	
	Innbetaling ved opptak av ny langsiktig gjeld (lån)	
	Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld (lån)	
	Innbetaling ved opptak av ny kortsiktig gjeld (lån)	
	Utbetaling ved nedbetaling av kortsiktig gjeld (lån)	
	Netto endring av kassakreditt	
	Innbetaling av ny egenkapital	
	Utbetaling av aksjeutbytte	
C	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter =	
	<i>(A+B+C) Netto endring av kontantbeholdningen i perioden =</i>	
	+ Kontantbeholdning ved periodens begynnelse	
	= Kontantbeholdning ved periodens slutt	=

Vedlegg 3. Mail til selskapene

Selskaper som brukte den direkte metoden for kontantstrømoppstilling

Vi er tre studenter som studerer økonomi og administrasjon ved Høyskolen Stord Haugesund. Vi er inne i vårt siste semester, og skriver nå vår bacheloroppgave. Oppgaven handler om kontantstrømoppstilling i selskapene notert på Oslo Børs.

Undersøkelsen vi har gjennomført av årsregnskapet 2012 viser at kun 7,32% av de børsnoterte selskapene brukte den direkte metoden for kontantstrømoppstilling, og at dere var et av disse selskapene.

I den sammenheng lurer vi på deres bakgrunn for valg av den direkte metoden for kontantstrømoppstilling.

Selskaper som brukte den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling

Vi er tre studenter som studerer økonomi og administrasjon ved Høyskolen Stord Haugesund. Vi er inne i vårt siste semester, og skriver nå vår bacheloroppgave. Oppgaven handler om kontantstrømoppstilling i selskapene notert på Oslo Børs.

Regjeringens standard om kontantstrømoppstilling opplyser om at den direkte metoden anbefales. Undersøkelsen vi har gjennomført av årsregnskapet 2012 viser derimot at kun 7,32% av de børsnoterte selskapene brukte den direkte metoden for kontantstrømoppstilling.

Vi observerte at dere brukte den indirekte metoden, og lurer i den sammenheng på deres bakgrunn for valg av den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling.

Selskaper innenfor sektoren finans som brukte den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling

Vi er tre studenter som studerer økonomi og administrasjon ved Høyskolen Stord Haugesund. Vi er inne i vårt siste semester, og skriver nå vår bacheloroppgave. Oppgaven handler om kontantstrømoppstilling i selskapene notert på Oslo Børs.

Regjeringens standard om kontantstrømoppstilling opplyser om at den direkte metoden anbefales. Undersøkelsen vi har gjennomført av årsregnskapet 2012 viser derimot at kun 7,32% av de børsnoterte selskapene brukte den direkte metoden for kontantstrømoppstilling. Halvparten av disse var finansinstitusjoner.

Vi observerte at dere brukte den indirekte metoden, og lurer i den sammenheng på deres bakgrunn for valg av den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling.

Vedlegg 4. Definisjoner av de ti ulike sektorene etter inndelingen til GICS

Kilde: Oslo Børs, hentet fra

http://www.oslobors.no/markedsaktivitet/sectors?newt__menuCtx=1.1.3

Sektor	Definisjon
Energi	Omfatter selskaper engasjert i leting, produksjon, markedsføring, raffinering, og / eller transport av olje- og gassprodukter, kull og andre typer drivstoff og selskaper hvor virksomheten er dominert av én av følgende aktiviteter: Bygging eller leveranse av oljerigger, boreutstyr og andre energirelaterte tjenester og utstyr, inkludert seismisk datainnsamling.
Materialer	Omfatter et bredt spekter av råvarerelatert produksjonsindustri. Inkludert i denne sektoren er selskaper som produserer kjemikalier, byggevarer, glass, papir, skogprodukter og relaterte emballasjeprodukter, i tillegg til metall-, mineral- og gruveselskaper, inkludert stålprodusenter.
Industri	Omfatter selskaper hvor virksomheten er dominert av én av følgende aktiviteter: Produksjon og distribusjon av kapitalvarer, inkludert luftfart og forsvar, konstruksjon, prosjektering og byggevarer, elektrisk utstyr og industrimaskineri. Levering av kommersielle tjenester og forsyninger, inkludert grafisk industri, sysselsetting, miljø- og kontortjenester. Levering av transporttjenester, herunder flyselskaper, kurerer, maritim sektor, vei, jernbane og infrastruktur for transport.
Forbruksvarer	Omfatter næringer som typisk påvirkes av konjunktursvingninger. Produksjonssegmentet omfatter bilindustri, varige husholdningsvarer, tekstiler, klær og fritidsutstyr. Tjenestesegmentet inkluderer hoteller, restauranter og andre fritidstilbud, samt medieproduksjon og -tjenester.
Konsumvarer	Omfatter selskaper som er mindre følsomme for konjunktursvingninger, inkludert produsenter og distributører av mat, drikkevarer og tobakk og produsenter av ikke-varige husholdnings- og personlige produkter. Sektoren omfatter også detaljhandel innen mat og medisiner, samt hypermarkeder og forbrukerrettede storsentre.
Helsevern	Omfatter hovedsakelig to industrier; Selskaper som produserer medisinsk utstyr eller tilbyr helsetjenester, inkludert distributører av helseprodukter, leverandører av grunnleggende helsetjenester og eiere og operatører av helseinstitusjoner og organisasjoner. De andre selskapene er primært involvert i forskning, utvikling, produksjon og markedsføring av legemidler og bioteknologiprodukter.
Finans	Inneholder selskaper som er involvert i aktiviteter som banktjenester, investeringer, kapitalforvaltning, utlån, forsikring, finansiell investering og eiendom.
IT	Dekker tre generelle områder: Programvare og teknologitjenester, blant annet selskaper som primært utvikler programvare innen

	ulike felt som internett, applikasjoner, systemer, databaser og / eller hjemmeunderholdning og selskaper som tilbyr IT-rådgivning og tjenester, samt databehandling og outsourcete tjenester. Den andre gruppen er selskaper innen maskinvare og utstyr, herunder produsenter og distributører av kommunikasjonsutstyr, datamaskiner og periferiutstyr, elektronisk utstyr og instrumenter. Den tredje gruppen omfatter produsenter av halvledere og utstysprodusenter til disse.
Telekom	Inneholder selskaper som tilbyr kommunikasjonstjenester primært gjennom en fasttelefon, mobil, trådløs, bredbånd og / eller fiberoptisk kabelnett.
Forsyning	Omfatter selskaper innen forsyning av elektrisk kraft, gasskraft eller vannkraft, eller selskaper som opererer som uavhengige produsenter og / eller distributører av kraft. Denne sektoren omfatter både kjernefysiske og ikke-kjernefysiske anlegg.

Vedlegg 5. Kontantstrømoppstillingene etter den direkte metoden

Kontantstrømoppstillingen til DNB for 2012

Kilde: DNB sin årsrapport 2012, hentet fra <https://www.dnb.no/portalfront/nedlast/no/om-oss/resultater/2012/konsern-aarsrapport-dnb-2012.pdf?popup=tru>

ÅRSREGNSKAP DNB-KONSERNET

DNB-KONSERNET ÅRSRAPPORT 2012 73

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i millioner kroner	DNB-konsernet	
	2012	2011
Operasjonelle aktiviteter		
Netto utbetaling av lån til kunder	(40 856)	(108 418)
Innbetaling av renter fra kunder	56 429	52 398
Netto innbetaling av innskudd fra kunder	81 967	96 698
Utbetaling av renter til kunder	(18 842)	(17 712)
Netto inn-/utbetaling ved låneopptak til kredittinstitusjoner	(35 561)	36 929
Innbetaling av renter fra kredittinstitusjoner	1 391	1 425
Utbetaling av renter til kredittinstitusjoner	(3 166)	(4 719)
Netto inn-/utbetaling ved salg av finansielle eiendeler til investerings- eller tradingformål	(10 775)	69 052
Innbetaling av renteinntekter, verdipapirer	4 069	8 391
Netto innbetaling av provisjonsinntekter	6 983	6 897
Utbetaling til drift	(18 213)	(17 815)
Betalt skatt	(542)	(5 428)
Innbetaling av premier	18 503	17 020
Netto inn-/utbetaling ved flytting av premiereserver	(987)	2 061
Utbetaling av erstatninger	(14 640)	(13 641)
Annen utbetaling	(863)	(6 452)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	25 097	116 688
Investeringsaktiviteter		
Netto utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	(6 984)	(2 739)
Netto utbetaling, investeringseiendom	(399)	(688)
Innbetaling ved salg av langsiktige investeringer i aksjer	0	85
Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer	97	105
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(7 286)	(3 236)
Finansieringsaktiviteter		
Innbetaling ved utstedelse av obligasjons- og sertifikatgjeld (se note 46)	941 280	367 414
Utbetaling ved forfall av obligasjons- og sertifikatgjeld (se note 46)	(861 109)	(244 281)
Utbetaling av renter på obligasjons- og sertifikatgjeld	(12 726)	(14 933)
Innbetaling ved opptak av ansvarlig kapital (se note 47)	5 525	0
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital (se note 47)	(8 082)	(9 806)
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	(1 028)	(721)
Utbetaling av utbytte	(3 258)	(6 515)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	60 603	91 158
Valutakurseffekt på kontanter og kontantekvivalenter	(3 468)	967
Sum kontantstrøm	74 946	205 575
Kontanter per 1. januar	229 301	23 726
Netto innbetaling av kontanter	74 946	205 575
Kontanter per 31. desember ¹⁾	304 247	229 301
<i>*) Herav: Kontanter og fordringer på sentralbanker</i>	<i>298 892</i>	<i>224 581</i>
<i> Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist ¹⁾</i>	<i>5 355</i>	<i>4 721</i>

1) Balansført som "Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner".

Kontantstrømanalysen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Oppstillingen er utarbeidet i henhold til direktemetoden. Kontantstrømmene er klassifisert som operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter eller finansieringsaktiviteter. Balansepostene er justert for effekter av valutakursendringer. Kontanter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker, samt fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

Kontantstrømoppstillingen til Eidesvik Offshore for 2012

Kilde: Eidesvik Offshore sin årsrapport 2012, hentet fra

<http://www.eidesvik.no/getfile.php/Bilder/Investor%20relation/%C3%85rsrapporter/E-Offshore-%20%C3%85rsrapport%202012.pdf>

Årsrapport 2012

KONSOLIDERT KONTANTSTRØMOPPSTILLING 1.1-31.12. (NOK 1 000)

	Note	2012	2011
		1.1-31.12	1.1-31.12
Kontantstrømmer fra driften			
Innbetaling fra kunder		983 450	940 237
Utbetaling til leverandører og ansatte		-477 661	-426 058
Innbetalte renteinntekter		2 136	1 949
Netto betalte og tilbakebetalte skatter		-25 125	-23 471
Netto kontantstrømmer fra driften		482 800	492 657
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Salg av anleggsmidler	12	303 617	0
Tilbakebetaling selgerskredditt		41 347	0
Salg av andre investeringer		41 303	0
Kjøp av varige driftsmidler	12	-1 097 927	-187 480
Kjøp av andre investeringer		-45 056	-108 052
Mottatt fra NOx-fond	12	18 400	0
Netto kontantstrømmer brukt til investeringsaktiviteter		-738 316	-295 532
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Utstedelse av aksjekapital	17		
Innbetaling fra minoritet		44 701	27 923
Kjøp minoritetsandler	EK	-18 730	0
Ny gjeld fra minoritet		8 120	0
Opptak av gjeld		951 950	623 147
Nedbetaling av gjeld		-559 233	-738 576
Betalte rentekostnader		-120 809	-116 174
Andre kontantstrømmer fra finansiering		14 505	11 482
Utbytte betalt til selskapets aksjonærer	18	-30 150	-30 150
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		290 354	-222 348
Valutagevinst/-tap på kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter		8 598	6 861
Netto økning (reduksjon) i kontanter og kontantekvivalenter		43 436	-18 362
Kontanter og kontantekvivalenter i begynnelsen av året	16	211 552	229 914
Kontanter og kontantekvivalenter ved årets slutt	16	254 988	211 552

Kontantstrømoppstillingen til Gjensidige Forsikring for 2012

Kilde: Gjensidige Forsikring sin årsrapport 2012, hentet fra
<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/1E/91/08/wkr0010.pdf>

Gjensidige Insurance Group

Consolidated statement of cash flows

NOK million	1.1.-31.12.2012	1.1.-31.12.2011
Cash flow from operating activities		
Premiums paid, net of reinsurance	20,523.3	20,380.9
Claims paid, net of reinsurance	(13,257.2)	(13,307.5)
Net payment of loans to customers	(2,305.2)	(857.8)
Net payment of deposits from customers	1,804.2	656.2
Payment of interest from customers	896.0	848.3
Payment of interest to customers	(320.6)	(281.5)
Net receipts/payments on premium reserve transfers	(61.0)	(235.5)
Net receipts/payments from financial assets	(2,714.8)	(2,095.0)
Net receipts/payments from properties	1,084.1	1,131.3
Operating expenses paid, including commissions	(3,400.9)	(3,536.1)
Taxes paid	(869.8)	(364.5)
Net other receipts/payments	29.7	381.2
Net cash flow from operating activities	1,407.7	2,720.1
Cash flow from investing activities		
Net receipts/payments from sale/acquisition of subsidiaries and associates	(165.0)	229.6
Net receipts/payments on sale/acquisition of owner-occupied property, plant and equipment	(101.3)	(56.9)
Dividends from associates	31.1	177.4
Net cash flow from investing activities	(235.2)	350.1
Cash flow from financing activities		
Payment of dividend	(2,274.7)	(2,349.9)
Net receipts/payments on loans to credit institutions	92.9	61.4
Net receipts/payments on other short-term liabilities	8.2	14.0
Net receipts/payments on interest on funding activities	(163.2)	(169.6)
Net receipts/payments on sale/acquisition of own shares	(2.2)	(4.0)
Net cash flow from financing activities	(2,339.0)	(2,448.2)
Effect of exchange rate changes on cash and cash equivalents	(15.2)	1.3
Net cash flow for the period	(1,181.8)	623.3
Cash and cash equivalents at the start of the period	3,513.3	2,889.9
Cash and cash equivalents at the end of the period	2,331.5	3,513.3
Net cash flow for the period	(1,181.8)	623.3
Specification of cash and cash equivalents		
Cash and deposits with central banks	484.8	3,151.4
Deposits with credit institutions	1,846.7	361.9
Total cash and cash equivalents	2,331.5	3,513.3

Kontantstrømoppstillingen til I.M. Skaugen for 2012

Kilde: I.M. Skaugen sin årsrapport 2012, hentet fra
<http://www.skaugen.biz/annualreports/2012/>

STATEMENTS OF CASHFLOWS - I.M. SKAUGEN SE GROUP					
Home					
Key figures	USD '000	Note	2012	2011	2010
Board's report					
Accounts - group	Cash Flow from Operations:				
	Received payments of gross revenues		85 792	152 269	123 939
	Payments of operating expenses		(102 166)	(119 204)	(144 367)
Statements of income	Payment of taxes	20	(114)	(345)	(640)
	Net Cash Flow from Operations 1)		(16 488)	32 720	(21 068)
Comprehensive Income	Cash Flow from Investments:				
	Payments of purchase of fixed assets	12	(632)	(1 862)	-
Balance sheets	Receipts from sale of fixed assets	12	3 952	2 806	2 543
	Capital injections	8	-	(39 679)	-
Statements of cashflows	Disposal of shares in subsidiary	9	1 276	-	-
	Proceeds from sale of shares and parts in other companies	8	5 065	-	-
	Dividend distribution from joint ventures	8	7 815	59 239	-
Statements of changes in equity	Loan to others	10	(4 832)	-	-
	Loan to associates	10	(4 500)	(3 463)	(587)
	Net Cash Flow from Investments		8 144	17 041	1 956
Consolidated notes	Cash Flow from Financing:				
Accounts - parent	Receipts from raising new long-term debt	15	131 710	83 064	50 687
Auditor's report	Repayment of long-term debt	15	(124 953)	(120 981)	(76 817)
	Payment of purchase of treasury shares		-	-	(53)
Responsibility statement	Received payments of interest	7	1 165	3 204	2 991
	Payment of interest	7	(17 944)	(14 034)	(13 878)
Shareholder info	Net Cash Flow from Financing		(10 022)	(48 747)	(37 070)
	Net change in cash and cash equivalents		(18 366)	(1 014)	(56 182)
	Cash and cash equivalents 1. January	9	41 002	39 988	96 170
	Cash and cash equivalents 31. December		22 636	41 002	39 988
	1) Reconciliation:				
	Net result before taxes		(15 783)	(8 064)	(14 327)
	Gains from sale of fixed assets		(2 048)	(790)	(280)
	Ordinary depreciation and amortisation		4 687	5 478	7 224
	Change in short term receivables		(2 524)	35 738	6 986
	Change in short term liabilities		(3 965)	2 657	(19 618)
	Received payments from interest		(1 165)	(3 204)	(2 991)
	Payment of interest		17 944	14 034	13 878
	Share of results from joint ventures and associates		(13 634)	(13 129)	(11 940)
	Net Cash Flow from Operations		(16 488)	32 720	(21 068)

The notes 1-26 are an integral part of these consolidated financial statements

Kontantstrømpoppstillingen til Infratek for 2012

Kilde: Infratek sin årsrapport 2012, hentet fra

http://aarsrapport2012.infratek.no/aksjen_og_regnskap/annual_accounts/kontants

Kontantstrøm konsern

1. JANUAR - 31. DESEMBER

Millioner kroner	Note	2012	2011
Kontantstrøm fra driften	24	134	212
Betalte rentekostnader, mottatte renteinntekter		-	2
Betalte skatter		(36)	(37)
Netto kontantstrøm fra drift		98	177
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Oppkjøpte virksomheter (ekskl. ervervede kontanter)	25	(17)	(6)
Solgte virksomheter (ekskl. solgte kontanter)	26	-	(2)
Driftsinvesteringer	6.7	(39)	(45)
Salg av varige driftsmidler		5	4
Netto kontantstrøm brukt til investeringsaktiviteter		(51)	(49)
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Endring rentebærende gjeld		(3)	(2)
Utstedelse av ordinære aksjer		-	-
Utbetalt utbytte		(96)	(64)
Netto kontantstrøm brukt til finansieringsaktiviteter		(99)	(66)
Netto kontantstrøm fra avviklet virksomhet		-	(1)
Endring i kontanter og kontantekvivalenter		(52)	61
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar		300	239
Omregningseffekter for kontanter og kontantekvivalenter		(3)	-
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember	12	244	300

Note 1-30 følger etter årsregnskapet og er en integrert del av dette.

Kontantstrømoppstillingen til Norske Skogindustrier for 2012

Kilde: Norske Skogindustrier sin årsrapport 2012, hentet fra
<http://www.norskeskog.com/Investors/Reports.aspx>

CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS NORSKE SKOGINDUSTRIER ASA

CONSOLIDATED STATEMENT OF CASH FLOWS

NOK MILLION	NOTE	2012	2011
Cash flow from operating activities			
Cash generated from operations		17 037	18 726
Cash used in operations		-15 261	-17 594
Cash flow from currency hedges and financial items		-77	216
Interest payments received		39	47
Interest payments made		-692	-820
Taxes paid		-64	-121
Net cash flow from operating activities ¹⁾	3	982	455
Cash flow from investing activities			
Purchases of property, plant and equipment and intangible assets	3	-492	-490
Sales of property, plant and equipment and intangible assets		101	246
Dividend received		10	0
Purchase of shares in companies and other investments		0	-63
Sales of shares in companies and other investments		682	777
Net cash flow from investing activities		300	470
Cash flow from financing activities			
New loans raised		1 183	1 141
Repayments of loans		-2 440	-5 311
Purchase/sale of treasury shares		-1	0
Net cash flow from financing activities		-1 258	-4 170
Foreign currency effects on cash and cash equivalents		-31	5
Total change in cash and cash equivalents		-6	-3 240
Cash and cash equivalents 1 January		1 200	4 440
Cash and cash equivalents 31 December		1 194	1 200
¹⁾ Reconciliation of net cash flow from operating activities			
Profit/loss before income taxes		-2 849	-3 132
Depreciation/impairments	4	3 021	3 627
Share of profit in associated companies	20	70	-198
Gains and losses from divestment of business activities and property, plant and equipment	17	-39	-354
Taxes paid		-64	-121
Change in trade and other receivables		445	-178
Change in inventories		181	59
Change in trade and other payables		-161	-246
Change in restructuring provision		-64	310
Financial items with no cash impact		-633	72
Gains and losses on commodity contracts and embedded derivatives	17	1 042	602
Adjustments for items with no cash impact		33	14
Net cash flow from operating activities		982	455

Kontantstrømoppstillingen til Polaris Media for 2012

Kilde: Polaris Media sin årsrapport 2012, hentet fra

<http://www.polarismedia.no/files/reports/Arssrapport%202012.pdf>

(Tall i 1 000 NOK)

Kontantstrømanalyse

	2012	2011
Kontantstrøm fra driften		
Innbetalinger fra kunder	1 838 451	1 847 256
Utbetalinger til leverandører	-304 093	-293 273
Lønn og personalkostnader	-896 094	-839 090
Andre driftskostnader	-421 741	-535 500
<i>Finansielle inn- og utbetalinger:</i>		
Gevinst ved salg av anleggsmidler	-1 081	-117
Mottatt aksjeutbytte	27 009	28 657
Andre finansinntekter	9 779	14 118
Andre finanskostnader	-19 030	-48 369
Betalte skatter	-17 057	-18 085
Netto kontantstrøm fra driften	216 143	155 596
Kontantstrøm fra investering		
Investering i varige driftsmidler	-75 155	-58 804
Salg av varige driftsmidler	180	0
Investering i aksjer	-40 038	-21 429
Salg av aksjer	173 359	55 415
Netto kontantstrøm fra investeringer	58 346	-24 818
Kontantstrøm fra finansiering		
Kapitalforhøyelse	628	0
Endring langsiktig gjeld	-80 535	-85 238
Utbetalt utbytte	-85 570	-73 360
Netto kontantstrøm fra finansiering	-165 477	-158 598
Sum netto endring i likvider	109 012	-27 820
Likvider 01.01.	197 396	225 215
Likvider 31.12.	306 408	197 396
Herav likvider knyttet til eiendeler holdt for salg	1 612	

Kontantstrømoppstillingen til Protector Forsikring for 2012

Kilde: Protector Forsikring sin årsrapport 2012, hentet fra https://www.protectorforsikring.no/cms/site/0/forside/om-protector/investor-relation/_attachment/333?_download=true&_ts=13f7f627d61

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

[1.000 NOK]	2012	2011
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetalte premier	1 496 208	1 178 545
Betalte erstatninger	(757 564)	(502 149)
Betalt gjenforsikring	(91 039)	18 717
Betalte driftskostnader inklusive provisjoner	(114 587)	(174 119)
Innbetaling av renter/utbytte	118 656	76 619
Netto investert i finansielle eiendeler	(672 788)	(434 738)
Betalbar skatt	(49 113)	-
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(70 227)	162 874
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Investert i inventar	(6 444)	(2 051)
Investert i immaterielle eiendeler	(4 910)	(6 196)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(11 354)	(8 247)
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Utbetalt utbytte	-	(123 877)
Innbetalt av ansvarlig lånekapital	148 125	-
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	(6 321)	-
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	141 804	(123 877)
NETTO KONTANTSTRØM I PERIODEN	60 223	30 749
Netto endring i likvider i året	60 223	30 749
Beholdning av kontanter ved periodens begynnelse	145 962	115 213
BEHOLDNING AV KONTANTER VED PERIODENS SLUTT	206 185	145 962

Kontantstrømoppstillingen til SpareBank 1 SR-Bank for 2012

Kilde: SpareBank 1 SR-Bank sin årsrapport 2012, hentet fra

https://www.sparebank1.no/portal/3229/3_privat?_nfpb=true&_nfls=false&_pageLabel=page_privat_innhold&aId=1268425659

35

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2011	2012	Note	2012	2011
4 779	-7 632	8	-8 145	4 424
4 278	4 339		4 698	4 586
3 275	3 542	33	3 552	3 272
-1 875	-1 893		-1 872	-1 851
-4 018	-920	7	-336	-3 697
-51	-110		-291	-218
-1 110	1 174	27	1 173	-1 108
529	628		628	529
850	795		1 257	1 322
194	150		150	194
-1 177	-1 340		-1 746	-1 574
-291	-58	25	-130	-307
-826	-221		-455	-994
4 557	-1 546		-1 517	4 578
			A Netto likviditetsendring fra operasjonelle aktiviteter	
-82	-47	31	-67	-103
-	24	31	33	-
-913	-563		-563	-913
10	-		-	10
289	364		364	289
-696	-222		-233	-717
			B Netto likviditetsendring investering	
2 032	14 999	34	14 999	2 032
-6 350	-11 083		-11 083	-6 350
-1 221	-1 011		-1 009	-1 222
1 750	825	37	825	1 750
-783	-1 528	37	-1 528	-783
-150	-241		-241	-150
-	1 521	40	1 521	-
-336	-299		-299	-336
-5 058	3 183		3 185	-5 059
			C Netto likviditetsendring finansiering	
-1 197	1 415		1 435	-1 198
			A+B+C Netto endring likvider i året	
1 578	381		388	1 586
381	1 796		1 823	388
			Likviditetsbeholdning spesifisert	
263	1 314		1 314	263
118	482		509	125
381	1 796		1 823	388

Likviditetsbeholdningen inkluderer kontanter og fordringer på sentralbanken, samt den del av sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som gjelder rene plasseringer i kredittinstitusjoner. Kontantstrømoppstillingen viser hvordan morbanken og konsernet har fått tilført likvide midler og hvordan disse er brukt. Totalt ble likviditetsbeholdningen i konsernet økt til 1 823 mill kroner i 2012.

Kontantstrømoppstillingen til Storebrand for 2012

Kilde: Storebrand sin årsrapport 2012, hentet fra

[http://www.storebrand.no/site/stb.nsf/Get/getaedfab9cc97e0225b3ff63015e87db67/\\$FILE/Aarsrapport-Storebrand-ASA-2012.pdf](http://www.storebrand.no/site/stb.nsf/Get/getaedfab9cc97e0225b3ff63015e87db67/$FILE/Aarsrapport-Storebrand-ASA-2012.pdf)

ÅRSRAPPORT 2012

Kontantstrømoppstilling Storebrand konsern

1. januar - 31. desember

NOK mill.	2012	2011
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalinger forsikring	22 888	24 316
Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-18 904	-17 330
Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-751	-5 535
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	1 673	1 595
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-534	-498
Betaling av inntektsskatt	-5	
Utbetalinger til drift	-3 430	-2 812
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	-1 643	3 269
Netto kontantstrøm fra drift for finansielle eiendeler og bankkunder	-706	3 006
Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-2 739	1 192
Netto inn-/utbetaling av innskudd bankkunder	1 424	-306
Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	1 359	-600
Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsinvesteringer	743	-415
Netto endring bankinnskudd forsikringskunder	1 330	497
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler og bankkunder	2 117	369
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 411	3 375
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetalinger ved salg av datterselskaper	9	
Netto utbetalinger ved kjøp/kapitalisering av konsernselskaper	-7	-14
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	-236	-110
Netto utbetalinger ved kjøp/kapitalisering av TS og FKV	-130	-217
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-364	-341
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av lån	-2 678	-2 355
Innbetaling ved opptak av lån	5 925	4 306
Utbetaling av renter lån	-718	-743
Innbetaling av ansvarlig lånekapital	149	
Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-400	-100
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-412	-574
Netto inn-/utbetalinger på utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner	-3 521	
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra Norges Bank og andre finansinstitusjoner		-2 044
Innbetaling ved utstedelse av aksjekapital	11	17
Utbetaling av konsernbidrag/utbytte	-42	-491
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-1 687	-1 984
Netto kontantstrøm i perioden	-640	1 050
- herav netto kontantstrøm i perioden før finansielle eiendeler og bankkunder	-2 757	681
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-640	1 050
Kontanter/kontantekvivalenter ved periodens start for nye selskaper	-25	-4
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	4 218	3 146
Valutaomregningsdifferanse i NOK	-1	
Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodens slutt¹⁾	3 552	4 192
¹⁾ Består av		
Utlån til kreditinstitusjoner	255	269
Bankinnskudd	3 297	3 924
Sum	3 552	4 192

Kontantstrømoppstillingen til TGS-NOPEC Geophysical Company for 2012

Kilde: TGS-NOPEC Geophysical Company sin årsrapport 2012, hentet fra http://www.tgs.com/uploadedFiles/CorporateWebsite/Modules/Investor_Related/Annual_Reports/TGS%20Annual%20Report%202012_FINAL.pdf

GROUP FINANCIALS

Consolidated Statement of Cash Flow

(All amounts in USD 1,000s unless noted otherwise)

	Note	2012	2011
Cash flow from operating activities			
Received payments from customers		862,404	648,060
Payments for salaries, pensions, social security tax		(75,798)	(59,316)
Other operational costs		(43,243)	(38,397)
Net gain/(loss) on currency exchange		(19)	(1,815)
Paid taxes		(79,948)	(61,822)
Net cash flow from operating activities¹		663,396	486,711
Cash flow from investing activities			
Investments in tangible and intangible assets		(25,927)	(13,079)
Investments in multi-client library		(482,691)	(283,217)
Investments through mergers and acquisitions, net of cash acquired		(75,750)	(43,851)
Proceeds from sale of short-term investments	2	16,450	4,200
Interest received		4,599	2,674
Net cash flow from investing activities		(563,319)	(333,272)
Cash flow from financing activities			
Interest paid		(351)	(246)
Dividend payments		(103,325)	(93,407)
Purchase of own shares		–	(30,031)
Proceeds from share issuances		6,563	15,768
Net cash flow from financing activities		(97,113)	(107,916)
Net change in cash and cash equivalents		2,963	45,525
Cash and cash equivalents at the beginning of the period	11	335,709	290,185
Cash and cash equivalents at the end of the period	11	338,673	335,709
1) Reconciliation			
Profit before taxes		407,551	241,146
Depreciation/amortization/impairment	4, 5, 6	424,753	248,494
Impairment of long-term receivables (net)	14	–	19,500
Changes in accounts receivables and accrued revenues		(154,034)	33,251
Changes in other receivables		2,548	(14,399)
Changes in other balance sheet items		62,526	20,542
Paid taxes		(79,948)	(61,822)
Net cash flow from operating activities		663,396	486,711

Kontantstrømoppstilling 2012 for Voss Veksel- og Landmandsbank

Kilde: Voss Veksel- og Landmandsbank sin årsrapport 2012, hentet fra

http://vekselbanken.no/~media/banker/vekselbanken/aarsrapportar/Vekselbanken_arsmelding2012.pdf

KONTANTSTRAUMOPPSTILLING

Alle tall i NOK 1.000	2012	2011
Rente, gebyr- og provisjonsinnbetalinger	157 681	143 318
Rente, gebyr- og provisjonsutbetalinger	- 78 083	- 69 397
Andre innbetalinger	4 439	3 586
Driftsutbetalinger	- 43 581	- 40 848
Inngått på tidlegare avskrivne konstaterte tap	69	754
Utbetalt utbytte	- 3 800	- 4 940
Betalte skattar	- 6 964	- 5 491
Tilført frå verksemda	29 761	26 982
Auke (-) / reduksjon (+) i utlån frå kundar	- 198 252	- 245 550
Auke (+) / reduksjon (-) i innskott frå kundar	128 854	170 564
Auke (+) / reduksjon (-) i gjeld til kredittinstitusjonar	0	0
Auke (+) / reduksjon (-) i obligasjons- og sertifikatgjeld	45 386	69 191
Auke (-) / reduksjon (+) i andre fordringar	- 29	- 37
Auke (-) / reduksjon (+) i kortsiktige verdipapir	26 288	- 31 732
Auke (-) / reduksjon (+) i plasseringar i kredittinstitusjonar	0	0
Auke (+) / reduksjon (-) i anna gjeld	4 704	1 701
Auke (+) / reduksjon (-) i ansvarleg lånekapital	0	0
Auke (-) / reduksjon (+) i egne aksjar	0	- 217
Netto kontantstrøm frå dagleg finansiell verksemd	6 951	- 36 080
Investert i varige driftsmidler	- 2 581	- 9 155
Investert i immatrielle eignelutar	- 23 715	0
Avgang varige driftsmidler, til salssum	0	0
Auke (-) / reduksjon (+) i langsiktige plasseringar i verdipapir	- 9 961	117 442
Netto kontantstrøm frå investeringar	- 36 257	108 287
Netto endring likvidar	455	99 189
Likviditetsbeholdning ved inngangen til året	190 886	91 697
Likviditetsbeholdning ved periodeslutt	191 341	190 886
Likviditetsbeholdning ved periodeslutt består av:		
Kontantar og fordringar på sentralbankar	72 360	164 680
Investert i og fordringar på bankar utan avtalt løpetid	118 981	26 206
Sum likviditetsbeholdning ved periodeslutt	191 341	190 886

Vedlegg 6. Kjikvadrattest med sektoren finans

	Gp 1	Gp 2	Gp 3	Gp 4	Gp 5	Gp 6	Gp 7	Gp 8	Gp 9	Gp 10		
Cond. 1:	6	1	3	0	0	0	0	1	1	0	12	
Cond. 2:	9	30	51	8	21	2	13	9	7	2	152	
Cond. 3:											0	
Cond. 4:											0	
Cond. 5:											0	
Cond. 6:											0	
Cond. 7:											0	
Cond. 8:											0	
Cond. 9:											0	
Cond. 10:											0	
	15	31	54	8	21	2	13	10	8	2	164	
Output:												
<input type="button" value="Calculate"/>		<input type="button" value="Reset all"/>									Chi-square:	28.693
							degrees of freedom:	9				
							p-value:	0.00072998				
							Yates' chi-square:	22.325				
Status:	At least one expected frequency is less tha							Yates' p-value:	0.00790409			

Vedlegg 7. Kjikvadrattest uten sektoren finans

	Gp 1	Gp 2	Gp 3	Gp 4	Gp 5	Gp 6	Gp 7	Gp 8	Gp 9	Gp 10	
Cond. 1:		1	3	0	0	0	0	1	1	0	6
Cond. 2:		30	51	8	21	2	13	9	7	2	143
Cond. 3:											0
Cond. 4:											0
Cond. 5:											0
Cond. 6:											0
Cond. 7:											0
Cond. 8:											0
Cond. 9:											0
Cond. 10:											0
	0	31	54	8	21	2	13	10	8	2	149

Output:

Chi-square: 4.717
 degrees of freedom: 8
 p -value: 0.78735086
 Yates' chi-square: 5.034
 Yates' p -value: 0.75393606

Status: At least one expected frequency is less than

Vedlegg 8. Mail fra selskaper som bruker den direkte metoden for kontantstrømoppstilling

SEKTOR: Energi

Selskap 1:

Den direkte metoden er anbefalt både i henhold til IFRS og NRS da det er antatt at brukerne får bedre informasjon. Spesielt i forbindelse med estimering av framtidige kontantstrømmer.

Tipper mange styrer unna den Direkte metoden fordi de mener det er mer krevende å lage denne oppstillingen.

Dette er sprøyt. De fleste børsnoterte selskaper har forhåpentligvis så gode regnskapssystemer at de designe rapporter og uttrekk fra systemet som gir dem all relevant input til kontantstrøm etter den Direkte metoden.

Å etablere rapporteringsprosedyren gjøres en gang og etter dette så er det like enkelt som den indirekte metoden.

Selskap 2:

Bakgrunnen vår for å bruke den direkte modellen er i første omgang at vi mener denne modellen gir den beste presentasjonen av selskapet vårt. Etersom den største kostnadsposten vår er kalkulatorisk (amortisering) og inngår i investeringsaktivitetene, gir modellen en relativt enkel framstilling av den operasjonelle kontantstrømmen.

Selskap 3:

Beklager sen tilbakemelding.

Vi valgte denne metoden ved implementeringen av IFRS i 2004 og har siden benyttet samme. Kan ikke huske at vi gjorde så mye utredning mht valg av metode tilbake i tid. Det er nå 10 år siden.

SEKTOR: Materialer

Selskap 4:

Selskap 4 avlegger konsernregnskapet etter IFRS og selskapsregnskapet etter forenklet IFRS. I henhold til IAS 7 Kontantstrømoppstilling er det anbefalt å vise kontantstrømmer fra driftsaktiviteter etter den direkte metoden. Selskap 4 har valgt den direkte metoden fordi vi mener den gir mest relevant informasjon. Utover dette viser vi også en avstemming mellom den direkte metoden og den indirekte metoden. Således er kontantstrømoppstillingen vist etter begge metoder i henholdsvis årsregnskap og delårsregnskap.

«Takk for svar. Vi lurer også på om du har en formening om hva du tror er årsaken til at flerparten av selskapene velger den indirekte metoden, fremfor den anbefalte direkte metoden?»

Jeg tror at dette har sammenheng med at det er mer krevende å utarbeide kontantstrømoppstillingen etter den direkte metoden (velger ofte minste motstands vei). Ut i fra et informasjonssynspunkt burde man definitivt ha valgt den direkte metoden da denne gir mer relevant og pålitelig informasjon (forutsatt at den er korrekt utarbeidet).

SEKTOR: Forbruksvarer

Selskap 5:

Årsaken til at vi har valgt den direkte metoden er primært at dette er den anbefalte metoden iht. IAS7.

Om det finnes noen annen årsak så er det knyttet til at den direkte metoden er ansett for å gjøre det lettere å forstå regnskapet som et kontantregnskap.

Det siste er et viktig poeng. Snakker med dere analytikere eller andre som gjør verdsettelse av selskaper vil du se at de benytter en oppstilling lik direkte metoden for å fremskaffe kontantstrømmen.

«Takk for svar. Vi lurer også på om dere har en formening om hva du tror er årsaken til at flerparten av selskapene velger den indirekte metoden, fremfor den anbefalte direkte metoden?»

Høyst sannsynlig fordi den er litt lettere å sette opp og at den gir en slags bro mellom resultatregnskapet og balansen for å forklare kontantstrømmene i selskapet.

SEKTOR: Finans

Selskap 6:

Jeg har mottatt emailen under, beklager noe sent svar men jeg måtte sjekke litt rundt med de som har vært her noe lenger enn meg ☐. Det er nemlig lenge siden banken valgte å benytte den direkte metoden, lenge før IFRS ble innført i banken.

Det er som dere egentlig beskriver mest vanlig å benytte den indirekte metoden for å sette opp kontantstrømoppstillingen, dette til tross for at det faktisk oppfordres til å utarbeide etter den direkte metoden.

Når det gjelder banker er den operasjonelle aktiviteten betalingsstrømmer som går utover resultatet (innlån og utlån) og på bakgrunn av dette er det vurdert at den direkte metoden er best egnet for å vise aktiviteten til banken. Men når dette er sagt så styres ikke likviditeten i banker/ finansinstitusjoner ved bruk av den tradisjonelle kontantstrømoppstilling i regnskapet (selv om selvfølgelig likviditetsstyring er viktig for banker). Dette i motsetning til andre bransjer, hvor det legges betydelig mer vekt på kontantstrømoppstillingens betydning. Dette er også grunnen til at bankens operasjonelle aktiviteter, slik den er satt opp, til en viss grad også har grensedragning til finansiering.

Selskap 7:

Takk for henvendelsen din. Det er lite fokus på kontantstrømoppstilling for selskap 7, og det er ingen nøkkeltall eller info fra kontantstrøm som benyttes til som styringsverktøy for konsernet. Dette henger sammen med balansen inkluderer kundemidler hvor det store bevegelse av likvide midler ut og inn, slik at kontantstrømoppstillingen i finansgrupper ikke gir de samme svar som i andre bedrifter innen andre bransjer.

Selskap 8:

Vi bruker den direkte metoden da vi mener det gir best uttrykk for kontantstrømmene i selskapet. Dette understøttes av IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer som sier i punkt 19 at den direkte metoden er preferert.

Selskap 9:

Kontantstrøm er som kjent enormt viktig for "vanlige" bedrifter. De har blant annet en bankforbindelse som er svært opptatt av deres kontantstrøm. For banker derimot så er ikke kontantstrømmen så viktig i seg selv, med den tilgangen som en bank alltid har til kontanter (så sant markedene ikke er i svært stresset situasjon), så den blir mest for å følge regelverket. Analytikere som følger oss er mest opptatt av notene våre, hvor viktig informasjon fremkommer. Vi har valgt den direkte metoden, da fagavdelingen i PWC, som er vår revisor mener den gir mer informasjon til brukerne, men har ikke hatt tunge diskusjoner hvorvidt en den eller andre metoden er å foretrekke.

Selskap 10:

Vi benyttet oss av den indirekte metoden men revisor mente at den direkte var bedre med tanke på IAS7.

Vedlegg 9. Mail fra selskaper som bruker den indirekte metoden for kontantstrømoppstilling

SEKTOR: Energi

Selskap 11:

Selskap 11 sitt valg av indirekte metoden for operasjonelle aktiviteter, kan kort oppsummeres som følger:

- Indirekte metoden enklere å avstemme og kontrollere rapporterte tall
- Selskap 11 sitt fokus på optimalisering av driftskapitalen støttes bedre av den indirekte metoden
- Selskap 11 noteverk gis tilleggsopplysninger blant annet avstemming mot EBITDA som er et viktig nøkkeltall i selskap 11
- Mange forskjellige typer virksomheter/selskaper
- Ved kjøp av nye virksomheter enklere/raskere å tilpasse rapporteringen fra de nye selskapene (de fleste bruker den indirekte metoden)

Selskap 12:

“Selskap 12 uses USGAAP and FAS 95 requires a supplementary report similar to the indirect method if a company chooses to use the direct method.” er svaret jeg har fått fra regnskap.

Selskap 13:

Gjennom EØS-avtalen har Norge forpliktet seg til å følge de IFRSene som EU har sluttet seg til. Børsnoterte selskaper i Norge skal dermed benytte de IFRSene som EU har sluttet seg til, ved rapportering av sine regnskapstall.

Kontantstrømoppstilling under IFRS reguleres av IAS 7. Det er som studentene påpeker, stor overvekt av selskap som benytter den indirekte metode, selv om IAS 7 anbefaler bruk av direkte metode. Den indirekte metode er imidlertid lovlig, og omtales like omfattende som den direkte metode i standarden. Jeg kjenner ikke til om selskapet har gjort noen faktisk vurdering rundt hvilken metode man skal benytte, men det faktum at det finnes en vel innarbeidet metode som de fleste selskaper benytter, som samtidig også er velkjent av brukere av regnskap, har formodentlig innvirket på hvilken metode man har valgt å legge til grunn i sin rapportering av regnskapstall.

Selskap 14:

Vi er klar over at både den norske foreløpige standarden, og IAS 7 oppfordrer foretakene til å presentere kontantstrømmer fra driftsaktiviteter ved bruk av den direkte metode. Når vi likevel har valgt å bruke den indirekte metoden skyldes dette følgende forhold:

- Som dere selv nevner er det den indirekte metoden som er klart mest brukt i praksis, både med henblikk på vår bransje og generelt
- Det er noe mer administrativt arbeid knyttet til den direkte metode
- Det kan diskuteres hvor vidt det gir særlig tilleggsverdi for brukerne av regnskapet å få kontantstrømmene presentert etter den direkte metode kontra den indirekte
- Dersom noen brukere av regnskapet likevel skulle ønske informasjon om inn og utbetalinger fra drift på bruttonivå (den direkte metode), er det mulig å estimere disse ved å se på hhv salg

og driftskostnader hentet fra regnskapet gjennom året og justere for relaterte balanseposter (kundefordringer, leverandørgjeld osv) IB og UB
Vi håper dette er til hjelp for Bacheloroppgaven dere skrive. Lykke til videre!

SEKTOR: Materialer

Selskap 15:

Vi har valgt å benytte den indirekte metoden av to årsaker, delvis av praktiske årsaker, delvis fordi vi oppfatter at den indirekte metoden gir god informasjon som verdsettes i kapitalmarkedet. Praktiske argumenter er bl.a. at den direkte metoden ville krevd betydelig økt rapportering fra datterselskaper og mer detaljert oppfølging av kontantstrømmer i utenlandsk valuta. Ved bruk av den direkte metoden kreves rapportering av avstemming mot resultatet som inngår i den indirekte metoden som tillegg, dvs. denne informasjonen må uansett utarbeides som i dag. Siden den indirekte metoden er så dominerende i markedet oppfatter vi at sammenlignbarhet mellom selskaper ivaretas gjennom denne metoden.

Selskap 16:

Vår kontantstrømanalyse er veldig enkel og oversiktlig, vi er et leteselskap med få inntektselementer og en slank balanse. Det er derfor ikke gitt at den direkte metode ville gitt mer informasjon ifht fremtidige forecasts enn den indirekte metode gir.

Når få selskaper bruker den direkte metode, betyr det også at eksterne lesere av regnskapet ikke like enkelt vil kunne sammenligne vår kontantstrøm med sammenlignbare selskaper, dersom vi hadde valgt å bruke den direkte metode.

Den indirekte metode er i tillegg effektiv for oss, ifht tidsbruk på rapportering.

Selskap 17:

Selskap 17 ble børsnotert i 2012, og før det var selskapet eid av x. Selskap 17 har videreført det meste av rapporteringen, også kontantstrømoppstillingen. Både vi, analytikere og investorer fokuserer mye på EBITDA. Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter (før skatt og finans) skal i utgangspunktet være lik EBITDA og gir et bilde på resultat kvaliteten. For oss er nivå på arbeidskapital og dens endringer viktigere enn å fokusere på inn- og utbetalinger fra kunder/leverandører slik man gjør i den direkte metoden. Men valg av metode er ikke noe vi har brukt tid på å diskutere internt. Den indirekte metoden er mer i tråd med vår interne oppfølging/styring av enn den direkte.

SEKTOR: Industri

Selskap 18:

Regjeringen følger nok et kontantstrøms regnskap fordi det tar utgangspunkt i de bevilgningene for utbetaling som Stortinget(regjeringen) har besluttet. Derfor følger de også opp inn og utbetalinger i hht. direkte kontantstrømmer. Offentlig forvaltning har ikke de samme incentivene som privat virksomhet mht. finansiering og når utbetaling skal skje. Etatene er avhengig av bevilgninger. Offentlige etater kan bare i begrenset omfang «spare» på tildelte midler til andre «egne» formål på et senere tidspunkt! Har de brukt mindre enn bevilget, så får de kanskje skryt for det i første omgang, men sannsynligheten for at neste

bevilgning blir mindre er den forrige vel absolutt tilstede. Derfor kan man kanskje få en suboptimalisering rund å bruke tildelte midler.

Vi, som de fleste børsnoterte selskap, fokuserer i første omgang på drift og resultatet, det vil si forskjellen mellom inntekter og kostnader. Dernest fokuserer vi på at kontantstrømmen følger driften og hva utover resultatet som belaster/påvirker kontantstrømmen. Derfor er det viktig for oss når vi ser på pengeforbruket(cashflow) at vi får et forhold til hvordan pengene som er tjent er brukt; endring arbeidskapital, finansrelaterte poster, betalbar skatt, investering i anleggsmidler, investering i tomter, investering i nye selskaper etc. Kontantstrøm før finansielle poster sier oss derfor hvor mye av den løpende driften som er selvfinansierende og som kan gi grunnlag for utbytte eller nedbetaling av gjeld.

Vi har høyt avkastningskrav til egenkapital samt at fremmedkapital koster penger. Derfor ønsker vi at driften er mest mulig selvfinansierende og at vi binder minst mulig kapital. Våre bonus modeller er bygget om opp rundt EVA (economic value added) det vil si avkastning utover konsernets krav til avkastning på kapital. Gjennom den indirekte cashflowen ser vi om utviklingen følger driften og sammenheng mellom drift og kontanter. Jo lavere kapitalbinding, jo høyere blir avkastningen på investert kapital når resultatet er konstant.

Ved å få lenger betalingsbetingelser hos våre leverandører, vil leverandørene i teorien være med å finansiere vår drift. Dette er billigere for oss enn om vi trengte egenkapital eller lånt fremmedkapital til samme formål.

En parallell til dette er at vi definerer at det er kapital tilgjengelig. Dersom virksomheten et år ikke er selvfinansierende fordi vi f. eks. vokser eller kjøper nye selskaper, så vil det være aktuelt for oss å låne penger eller be eierne om ytterligere kapital til formålet.

Hadde vi ikke hatt tilgjengelig alternativ kapital(og det kan kanskje være den situasjonen de 7,32% av børselskapene representerer), så ville kanskje fokus vært enda mer på hva som blir innbetalt og hva som blir utbetalt direkte, fordi vi ikke hadde mer å rutte med. Ut fra et driftsperspektiv kan dette ofte medføre ikke driftsmessige riktige beslutninger.

Vi mener derfor at den indirekte metode for kontantstrøm vil være den eneste farbare veg for oss som et langsiktig selskap med fokus på kontinuerlig drift og å få inn pengene!. Regjeringens standard for kontantstrøm finner vi derfor ikke som retningsgivende for vår type virksomhet.

Selskap 19:

Vi har brukt den indirekte metoden fra mange år tilbake, den er godt kjent og innarbeidet.

Vår vurdering er også at den indirekte metoden er lettere å bruke på konsernnivå fordi man i større grad kan hente informasjon direkte fra konsernets resultat og balanse, noe som forenkler prosessen. Ved bruk av den direkte metoden ville vi være enda mer avhengig av informasjon fra datterselskapene i forhold til innbetalt fra kunder, utbetalt til leverandører, lønnsutgifter osv. Vi har derfor utfra praktiske hensyn heller ikke vurdert den direkte metoden, eller prøvd denne i praksis.

SEKTOR: Forbruksvarer

Selskap 20:

Vi mener at denne metoden er mer intuitiv og informativ mht. å vise likviditetsendringen gjennom perioden.

Sektor finans:

Selskap 21:

Vi bruker den indirekte metoden fordi vi synes den gir en mer pedagogisk fremstilling og at det er den oppstillingen leserne av årsregnskapet er vant til å se.

Selskap 22:

Vi benytter en miks av direkte og indirekte metode. En god del av postene i selskapets kontantstrømoppstilling er benyttet direkte metode, mens andre poster – særlig endringer i arbeidskapital – er benyttet indirekte metode. Hos selskap 22 er alle postene knyttet til kontantstrøm fra investeringsaktiviteter og finansieringsaktiviteter direkte metode, og kun poster innenfor kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter er indirekte metode.

For å forstå hvorfor det er slik er det nødvendig med forståelse av hvordan man skal kunne få til direkte metode, og da trenger man forståelse fra praktisk regnskap og regnskapssystemer, krydret med elementer som omregningsdifferanser pga. virksomheter i ulike valutasorter.

Det enkle svaret er at det er en tilnærmet umulig oppgave i et stort konsern med mange juridiske enheter, ulike valutasorter, å innrette sin praktiske daglige bokføring til å inkludere direkte metode for kontantstrømformål.

Selskap 23:

Dette er et interessant spørsmål. Det er riktig som dere skriver at den direkte metoden er anbefalt. Siden både internasjonale regnskapsregler (IFRS) og norske regler kun krever rapportering av den indirekte modellen så er det i praksis valgfritt om selskapene vil benytte den direkte i tillegg. Hvorfor vi i selskap 23 kun benytter den indirekte metoden er mye et ressurs spørsmål. Den direkte metoden er mer kompleks å utarbeide og vil komme i tillegg i en fra før hektisk kvartalsrapportering. Et annet poeng er at vi høyst sannsynlig må utvide kontoplanen og innhente mer informasjon for å ha tilstrekkelig input til den direkte modellen. For det tredje så er det sjelden vi opplever at den direkte modellen etterspørres. Det gjelder både analytikere og andre brukere av regnskapet. Mulig den direkte modellen er lite etterspurt siden det er få muligheter til å sammenligne med andre selskaper når det bare er 7% av de børsnoterte selskapene som benytter den?

Selskap 24:

Vi har ikke tatt noe bevist valg rundt dette.

Selskap 25:

Selskap 25 benytter den indirekte metode for kontantstrømoppstilling av en grunner slik jeg ser det. Den indirekte metode er den som brukes blant flest selskaper i Norge, kan ses på som en bransje norm blant revisorer, økonomi og brukere – derfor er det også naturlig å benytte den metoden.